

། བཅོམ་གྱི་ལ་ལོ་ལོ་ལོ་གཞི་དེ་ལ་གྲུ་
ལྗེ་ལ་ལོ་ལོ་ལོ་ལྷུ་ལ།

**Basic Education Policy for Tibetans
in Exile**

བོད་གཞུང་གི་ས་རིག་ལས་ཁུངས།

བོད་གཞུང་གི་སྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ས་པར་དུ་བསྐྱུན།
པར་ལོ་ ༢༠༠༥

Department of Education
C.T.A., Gangchen Kyishong
Dharamsala- 176215(H.P) India
E-mail: education@gov.tibet.net
Fax: 01892 223481
Phone: 01892-222572/ 222721

Acknowledgement:

Financial support from SOIR-IM (Swedish Organization For Individual Relief) has made this publication possible.

དཀར་ཆག

ཚེད་དུ་བརྗོད་པའི་གཏམ།	༡
ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་གཏན་འབེབས་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་རོ་སློང།	༡༩
བཙན་ཕྱིལ་པོད་མིའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས།	༡༧
དང་པོ། རྣོན་སྐྱེང།	༡༧
གཉིས་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་རོ་བོ།	༢༠
གསུམ་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་དགོས་པ།	༢༡
ཀ༽ སྐྱེར་ཤེས་ཡོན་གྱི་དགོས་པ།	༢༡
ཁ༽ རྩེ་བྲག་པོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་དགོས་པ།	༢༣
བཞི་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་རོ་སྤོང་འཛིན།	༢༤
ཀ༽ བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་ཤེས་ཡོན།	༢༤
ཁ༽ དང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན།	༢༥
ལྔ་པ། ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་སློང་པའི་དམིགས་ལུལ།	༢༥
དྲུག་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་སྲོལ།	༢༦
བདུན་པ། གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན་གྱི་སློམ་གཞི།	༢༧
བརྒྱད་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་སློབ་ཚན།	༣༠

གདུ་པོ་དང་གྱི་རྒྱུ་ལོག	༡༠
ཁདུ་ཚད་མ་རིག་པ།	༡༠
གདུ་རྒྱུ་ལོག་དང་ཚད་མ་རིག་པ་གཞན།	༡༡
ངདུ་བཟོ་རིག་པ།	༡༣
ཅདུ་ཚན་རིག་དང་རྒྱ་རྩལ།	༡༣
ཆདུ་རྩིས་གྱི་རིག་པ།	༡༤
ཇདུ་འཚོ་བ་མེད་པ་དང་མང་གཙོའི་ལྷ་གྲུབ།	༡༤
ཉདུ་བཟང་རྒྱུད།	༡༤
ཉདུ་ལུས་རྩལ་དང་རྩེད་མོ།	༡༥
ཐདུ་གཞི་རིམ་གོང་མའི་སློབ་ཚན།	༡༦
དགུ་པ། སློབ་ཚན་འཆར་གཞི་དང་སློབ་དུས།	༡༦
བཅུ་པ། རྒྱ་གསལ་སློབ།	༡༧
བཅུ་གཅིག་པ། དགེ་ཚུལ།	༡༧
བཅུ་གཉིས་པ། འཇོན་སློབ།	༡༧
བཅུ་གསུམ་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་སློབ་ཐང་།	༡༩
གདུ་གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན།	༡༩
ཁདུ་རང་སློབ་གི་ལམ་ནས་སློབ་སློབ།	༡༩
གདུ་དམིགས་བསལ་དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་སློབ་ལུགས།	༡༩
བཅུ་བཞི་པ། བར་བཀལ་གྱི་ཆ་རྒྱུ་ན།	༡༩
བཅོ་ལྔ་པ། བསྐྱར་ཞིབ།	༡༧

PREFACE	49
Basic Education Policy for Tibetans in Exile	59
CHAPTER I: INTRODUCTORY	59
CHAPTER II: THE MEANING OF EDUCATION	60
CHAPTER III: THE PURPOSE OF EDUCATION	60
A. The Purpose of Education in General	60
B. Education for Tibetan People in Particular	61
CHAPTER IV: SOURCES OF LEARNING	62
A. Traditional Tibetan Education	62
B. Modern Education	63
CHAPTER V: THE AIM OF GIVING EDUCATION	63
CHAPTER VI: SYSTEM OF EDUCATION	64
CHAPTER VII: THE STRUCTURE OF BASIC EDUCATION	65
CHAPTER VIII: SUBJECTS OF STUDY	66
A. Tibetan Language	66
B. Science of Valid Cognition	66
C. Other Languages & Valid Cognition Sciences	67
D. Art & Crafts	68
E. Science & Humanities	68
F. Mathematics	68
G. Principles of Non-Violence and Democracy	69
H. Moral Conduct	69
I. Physical Exercise & Sports	69
J. Subjects of Study for Secondary School	70
CHAPTER IX: SYLLABI & DURATION	70
CHAPTER X: EXAMINATIONS	70

ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་གཏམ།

༡༥ མིང་།

༡༡། དུས་ཀྱི་འགྲུར་འགྲོས་དང་མཉམ་དུ་མིང་ཚིག་གི་གོ་དོན་ཡང་འགྲུར་
 འགྲོ་བཞི་རྒྱ་རྟོག་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་མི་འདུག་པའི་དན་རྟགས་ཤིག་ལོས་
 ཡིན། བོད་དུ་ཡི་གེ་དང་བན་དག་གི་རྣམ་གཞག་དར་བ་ནས་བཟུང་ལེགས་སྐྱར་
 རྒྱད་དུ་ “ཤིས་ལྷོ་” ཞེས་པ་བོད་རྒྱུ་དུ་“བསྐྱེད་པ་” ཞེས་པར་བརྒྱུར་ཡོད།
 དེའང་དངོས་མིང་ལ་སྐྱར་སྐབས་བསྐྱེད་པ་དང་། འཁོར་ལ་སྐྱར་སྐབས་བསྐྱེད་པ་
 + བའ་ཞེས་སྐྱ་གདངས་འདོན་ཚུ་ལ་མི་འདུ་བ་ཙམ་ལས་ཡི་གེའི་དག་ཆར་བྱུང་
 པར་མེད། འདི་ནི་བོད་རྒྱུ་ཀྱི་བྱུང་ཚུ་ཀྱི་གས་ཤིག་སྟེ་དཔེར་ན་བཟའ་བ།
 བཟའ་ + བའ། བཞེན་པ། བཞེན་ + བའ་ལྷ་བུ་ཇི་སྟེ་དེ་ཅིག་ཡོད། ཤིས་ལྷོ་
 ལ་བསྐྱེད་པ་དང་། ཤིས་ལྷོ་རྒྱུ་ལ་སྐྱེད་པ། ཤིས་ལྷོ་ཉ་ལ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་ན། ཤིས་ལྷོ་ལ་
 སྐྱེད་པ་མཐའ། ཨ་ཤིས་ལ་མི་སྐྱེད་པ་བཅས་སུ་བརྒྱུར་ཏེ་ “སྐྱེ” ཡི་བྱིངས་
 ལས་བྱུ་བྱེད་དུས་གསུམ་ལ་སྐྱེས་པའི་བསྐྱེད་སྐྱེད་ཤིགས་བན་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་

གཉིད་ཚུགས་པ་བྱུང་ཞིང་། དེའི་ལྷན་དྲུང་ས་པའི་སློབ་དཔོན། སློབ་གྲྭ། སློབ་གཉེན། སློབ་ཚན། སློབ་དེབ་སོགས་རྗེས་འབྲེལ་གྱི་མིང་ཚིག་རི་དགོས་མི་སྤངས་པ་ཡོད། འོན་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་མི་རྒྱལ་སྐོར་བཙན་བྱོལ་དུ་སྐོག་མར་འབྱོར་སྐབས་དབྱིན་སྐད་ནས་བོད་སྐད་དུ་འགྱུར་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་སྒྲིག་བྱུང་ཡོད་པའི་གས་ “Education” ལ་ “ཤེས་རིག” ཅེས་བསྒྱུར་འགོ་ཚུགས་པ་ནས་བརྒྱུད་རིམ་གྱིས་དག་རྒྱུན་དུ་འཇགས་ཏེ་ “བསྐྱབ་པའི་” ཚབ་དུ་ “ཤེས་རིག” ཅེས་པའི་ཚིག་པོ་ད་སློབ་གྲྭ་སྟེ་ལམ་གྱི་གཉིད་ཚུགས་ཟེན། དེ་སྡོན་བོད་སྐད་ནང་ “ཤེས་རིག” ཅེས་པའི་ཚིག་སློབ་ཤེས་པ་ལ་འདྲུག་ཅིང་། མི་དེ་ཤེས་རིག་བྱ་བ་འདྲུག་ལྟ་བུ་ཡིང་སྐྱབས་དག་རྒྱུན་དུ་བརྗོད་སྟོན་ཡོད། དེས་ན་ཤེས་རིག་སློབ་བྱས་ལ་བསྐྱབ་པའི་སློབ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་ན་སློབ་སྟོན་དང་མཐུན་ཏུང་། དེང་རབས་པ་རྒྱལ་སྐོར་ཚིག་མཐོ་དྲགས་པའི་ལྷན་ཀ་ཡིང་བར་དོགས་ཏེ། ཉེ་ཆར་བཙན་བྱོལ་བོད་མི་ན་གཞོན་རྒྱལ་སྐོར་ཤེས་སློབ་སློབ་སློབ་སློབ་སློབ་ཀྱི་སློབ་བྱས་ཡིག་ཆ་འདི་གཏུན་འབེབས་བྱེད་སྐབས་དེ་སྡོན་བོད་སློབ་བྱེད་བཞིན་པའི་ “ཤེས་རིག་སློབ་བྱས་” ཞེས་པའི་ཚབ་དུ་ “ཤེས་ཡོན་སློབ་བྱས་” ཞེས་བཀོད་ཡོད། ཤེས་རིག་དང་ཤེས་ཡོན་ཞེས་པའི་ཚིག་གཉིས་དབར་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རི་ཡོད་མ་དེས་ཀྱང་། མདོ་དོན་ལེགས་སྐྱར་གྱི་ཤིག་དང་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ “Education” ཞེས་པའི་དོན་ལ་གོ་དགོས། ཚོས་ཀྱི་གས་པས། རྒྱ་རྒྱལ་སློབ་དཔོན་འདོད་རྗེས་འབྲུངས་སྤྱིར། ཞེས་པ་ལྟར་སྐྱབ་པའི་ཞེ་འདོད་དང་། ཚིག་གི་རྒྱས་པས་གོང་གས་ལ་ལྟར་གོ་རྒྱས་པའི་རེ་བ་ཡོད།

༡༥ ལྷོན་ལྷོད།

སྤྱི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་བརྒྱན་པའི་ནང་པོད་ཀྱི་རྣམ་ཤིག་རིག་པ་ཡར་རྒྱས་ལྷོད་བཞག་ས་
བརྒྱུང་འདས་པའི་ལོ་ ༡༩༠༠ ཙམ་གྱི་རིང་པོད་ནི་འཇིག་རྟེན་འདིའི་མི་
རིགས་ཡོངས་ཀྱི་ལྷོད་རབས་སུ་རྒྱུ་མ་འགྲགས་ཤིང་། ལྷོད་ཀྱི་འགྲུབ་འབྲས་དུ་
མེད་པའི་རིག་གནས་སྤྱི་དང་། ལྷོད་པར་ནང་དོན་རིག་པའི་ཡར་རྒྱས་དང་
དར་བྱའི་ལྷོད་གནས་ཆེ་ཤོས་སུ་གྱུར་ཏེ། ལྷོད་ཀྱི་དང་ཚོམ་རིག་གི་ལག་
རྒྱུ་རྒྱུ་མ་ཆེན་བཞག་ཡོད་ཅིང་། ལྷོད་དུ་ལྷོད་པའི་མཁས་པའི་སྤྱི་ལོ་བརྒྱུ་
ལས་འདས་པ་ཞིག་ལྷོད་ཡོད། པོད་ཀྱི་ཚོམ་ལིག་གི་འཕོར་དང་། མཁས་
པའི་གྲངས་དང་སྤྱི་ཚོམ་ལ་གཞིགས་ན་པོད་མི་ཡོངས་ལ་ཤེས་ཡོན་
སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་སྤོལ་རྒྱ་བྱུང་ཡོད་པ་ལྷོད་པར་མངོན་ཡང་། དོན་དུ་གཞུང་
དང་རྒྱུག་འཇུགས་སོགས་ཀྱི་དོས་ནས་ན་གཞིན་ཡོངས་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་གོ་
རྒྱུ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་བྱ་སོགས་མེད་པ་མ་ཟད། གཞུང་གི་དོས་ནས་ཡུལ་
མིའི་ཤེས་ཡོན་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་སྤྱི་ལྷོད་སྤོལ་འཆར་གཞི་ནི་མིང་ཙམ་ཡང་མ་
འགྲུག་། གཙོ་ཆེར་བྱ་བའུ་སྤྱོད་སྤོལ་གསུམ་གྱི་ཚོས་སྤོལ་འག་དང་། མཁྱེན་
ཡོན་ཙན་གྱི་སེར་སྤྱོད་མང་པོའི་དྲིན་ལས་ཤེས་ཡོན་དོན་གཉེར་ཙན་རྣམས་ལ་
སྤྱོད་སྤྱོད་གི་གོ་རྒྱུ་སྤོལ་མ་ཐོབ་པའང་མེད། དེའི་གཉེན་གྱིས། ལྷོད་གནས་
ཐོས་དང་བསམ་རྒྱན་པས། །སྤོལ་པ་ལ་ནི་རབ་དུ་སྤྱོད། །ཞེས་བརྒྱན་པ་
ལ་འཇུག་པའི་གོ་རིམ་དང་མཚུངས་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་ལམ་སྤོལ་རྣམ་དུ་ལྷོད་
བཞིག་སྤྱི་ཚོགས་ནང་རང་གཤིས་སུ་གནས་ཡོད། ལ་རྒྱའི་ལྷོད་ལྷོད་སྤོལ་
འཇིག་རྟེན་སེམས་ཙན་རྣམས། །ལྷོད་པོ་འཁྲུངས་དང་སྤྱོད་མཆེད་དང་། །ལྷོད་

མཐའ་གཞན་ཡང་ཡོད་ན་ཡང་། །རང་ཉིད་ཀྱིས་ནི་མི་ཤེས་བཞིན། །ཞེས་
 གསུངས་པ་རྣམ་པོད་ཀྱི་སློབ་སློང་གི་སྲིད་བྱུས་སམ་ལམ་སྲོལ་འདི་ཡིན་ཞེས་
 གསལ་སྟོན་བྱས་པའི་གཞུང་ལུགས་སམ་ཡིག་ཆ་མི་རྟོག་ཅིང་། ཉེ་བའི་ལོ་
 འོ་བརྒྱ་ཕྲག་ཁ་ཤས་ནང་ཅུ་བ་སྐྱིང་ནས་དར་ཞིང་གར་ཅུ་བ་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་ཕལ་
 མོ་ཆེར་ཁྲུབ་བཅུ་ལ་དུ་སོང་བའི་དེང་རབས་ཀྱི་རིག་གནས་ཁག་དང་དེང་རབས་
 ཀྱི་སློབ་སློང་གི་ལམ་སྲོལ་གཉིས་ཀ་གངས་རིས་བསྐྱོར་བའི་སློང་ས་སུ་སྲི་ལོ་
 བརྒྱ་ཕྲག་ཉེ་བུ་པའི་སྲེད་ཀྱི་བར་དྲི་མ་ཙམ་ཡང་མ་སྐྱེ་བས་བར་གནས་ཐུབ་
 པ་ལྟར་ཡོད། དེའི་དགོ་སྟོན་ནི་སྲེ་པོ་སོ་སོའི་མཐོང་ཚུལ་བསམ་ཚུལ་རྣམ་
 རྣ་ཚོ་གསལ་ཡོད་མོད། འདིར་དབུད་པ་རྣམས་སུ་མ་བབས།

༡༩ བར་སྐབས།

སྲི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་དུས་འགྱུར་མི་བཟད་པའི་དབང་གིས་བོད་ཀྱི་རྗེ་འབངས་
 འབུམ་ལ་ཉེ་བ་བྱིས་མཚོས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དུ་བཙན་ཁྲོལ་དུ་ཡོང་དགོས་ལྟར་
 བའི་སྐབས་བོད་རིགས་ན་གཞོན་རྣམས་ལ་དེང་རབས་དང་སྲོལ་རྒྱན་རྒྱུད་དུ་
 འབྲེལ་བའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སློང་ཚད་ལྡན་ཞིག་སློད་རྒྱུའི་ཆེད་སྲི་ལོར་ལ་ཤོང་
 ས་ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་ཐབས་མཁས་ཀྱི་མཛད་བྱས་ལ་བརྟེན་ནས་བཙན་
 ཁྲོལ་བོད་མིའི་གཞི་རིམ་གྱི་གཏན་ཉིན་སློབ་གྲྭ་ཁག་མང་གསར་འཛུགས་ཐུབ་
 པ་ལྟར་། སྐབས་དེར་སྲི་རྒྱུད་གི་གནས་བབས་གང་ཅིའི་ཆ་ནས་གནས་ཡུལ་
 རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་སློབ་སློང་གི་ལམ་སྲོལ་དང་སློབ་གཞི་ལ་མ་བརྟེན་ཐབས་
 མེད་ལྟར་ཡོད་ནའང་། སློབ་གཞི་དེའི་ནང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་། བོད་

གྱི་རིག་གནས་ལྟེ་འཛོམས་སློབ་ཚན་དུ་ཚུད་ཐུབ་པ་མ་ཟད། དེང་རབས་གྱི་
 ཚོམ་གཞི་དང་མཐུན་པའི་སློབ་དེབ་གསར་བསྐྱེགས་དང་། དགེ་ཚན་འོས་
 ཚུངས་སོགས་གནས་དུས་དང་བསྟུན་པའི་ལས་དོན་མང་པོ་བཙུགས་ཏེ་ཡུབ་
 འབྲས་རྒྱལ་ཆེན་ཐོན་ཡོད། རིམ་བཞིན་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་
 བཙན་སྡེར་སྲ་ཚུགས་ཕྱུང་བ་དང་བསྟུན་བོད་མིའི་འཕུལ་ཕྱགས་གྱི་དམིགས་
 ཡུལ་དང་དགོས་མཁོར་འཚམས་པའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སློང་གི་ལམ་སྲོལ་ཚད་
 རྒྱན་ཞིག་བསྐྱུན་ཚུ་དགོས་གལ་ཤིན་དུ་ཆེ་ཡང་། ཐོག་མའི་རྩ་དྲག་གི་དུས་
 སྐབས་སུ་གཞན་གཡར་བྱས་པའི་ལམ་སྲོལ་རྒྱ་རྒྱ་ལམ་གོར་ལྟ་བུ་གོམས་
 གཤིས་སུ་འཇགས་ཏེ་དེ་ལས་གཞན་པའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་བསམ་ཞིབ་ལག་
 བཙུར་བུ་དགོས་མཁོར་མ་ཐུབ་པའམ། མཐོང་ཡང་བྱེད་མ་ཐོད་པའི་དབང་
 གིས་མི་ལོ་བཅུ་དྲག་ཁ་གས་དེ་ལུར་འདས། ལ་གོང་ས་ལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་
 བོས་དུས་གསུམ་གསལ་གཟིགས་གྱི་བཀའ་སློབ་ནན་བསྟུན་གནང་འབྲས་སུ་
 བོད་ཕྱག་ཁྲིམ་སླེས་གཞི་རིམ་འཛིན་གྱི་དང་པོ་ནས་རྒྱ་པའི་བར་སློབ་སློང་
 གི་སྐད་ཡིག་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་ཆེའི་བུ་བཞིག་བསྐྱབས་ཐུབ་པ་
 ཕྱུང་ཡང་། ཕྱི་ནང་གི་འགལ་ཕྱེན་དུ་མའི་དབང་གིས་འཛིན་རིམ་དུག་པ་
 ཡན་སློབ་སློང་གི་བརྒྱུད་ལམ་གཞན་སྐད་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་ཉམ་ངའི་གནས་
 ལས་ད་རྟེན་འགྲོལ་མ་ཐུབ། བོད་དུ་ཚུ་དམར་གྱིས་བཙན་གཞོན་དང་། བཙན་
 བྱོལ་དུ་བོད་མིས་རང་འདོད་གྱིས་བོད་མིའི་སྐད་ཡིག་གི་རང་དབང་ཕལ་ཆེར་
 བོར་ཟེན། དེ་ཙམ་མ་ཟད་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཕྱུང་རབས་སུ་མ་གྲགས་པའི་
 ར་གཞོན་ལས་མེད་ཅེས་པའི་སློབ་ཚན་གྱི་དཀའ་སྡོག་གསར་པ་ཞིག་ད་བར་

བསམ་དཔྱད་མ་ལུས་པར་རེ་ཞིག་ནར་འགྲངས་དང་། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོར་
 ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཟིན་གྱིས་ཚོགས་ཚུང་ཞིག་ཟུར་བཅུགས་ཀྱིས་ ༡༠༠༡
 སྤྱི་ཟླ་ ༡ པའི་ནང་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཞེས་པའི་ཟིན་
 གྱིས་ཤིག་བཟོ་འགོད་གནང་འདུག་ཀྱང་། དེ་ནི་དེ་ལོར་གྱི་སློམ་གཞིར་ཟུར་
 བྱུང་ལེགས་པའོ་མ་ཙམ་ལས་གསར་བཞེད་ཀྱི་རྣམ་པ་མ་མངོན།

༤༥ ད་ལྟ།

སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༡ སྤྱི་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༧ བར་རྣ་སར་ཤེས་རིག་ཚོགས་ཚེན་
 བཞི་པ་བསྐྱོང་ཚོགས་སྐབས་ཁོ་བོས་བཀའ་ཤག་གི་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་སྐོར་
 བསམ་ཚུལ་རྗེ་ཡོད་གསལ་བཤད་ལུས་པར་བཟོ་སྐྱེད་དང་དྲི་བ་དྲིས་ལན་ཞིབ་
 བྱས་ཀྱང་རྗེས་ཚོགས་ཐེབས་པ་ཡོངས་ནས་བསམ་ཚུལ་དེར་སྤྱི་མོས་བྱུང་སྐོར་
 བྱུང་། གསལ་བཤད་དེའི་ནང་ཚོས་ལུགས་ཁག་ནས་བརྟན་པའི་ནང་དོན་རིག་
 པའི་མང་གཞིའི་ཐོག་ ལམ་ལུགས་མཐོན་ཚེན་པོས་འདས་པའི་ལོ་ངོ་བཅུ་
 གྲག་བཞི་སྟེང་མིང་འཛིག་ཉེན་སྲིད་དང་། ལྷན་པར་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་སྐོར་བཀའ་
 སློབ་སླ་རྗེས་སུ་ཐེབས་པ་རྣམས་སྤྱི་དོན་དུ་བཟུང་། བདག་ཉིད་ཚེན་པོ་གསྐྱེ་
 དང་། ར་བུ་དུ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་
 ཚུལ་ནས་ལེགས་ཆ་གྲངས། ལ་རི་སོགས་ལུ་བ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ཁག་ནས་ཚེས་
 དེང་རབས་ཀྱི་སློབ་སློང་ཕྱི་མོར་སོན་རྗེས་དེའི་སྤྱོད་གནས་མཐོང་སྟེ་སྤོལ་བྱུན་
 ལ་ལུགས་པའི་ན་གཞིན་མང་པོའི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚོད་བརྟའི་ལས་འགུལ་ཁག་གིས་
 ཟུར་བཅུན་ཉེ་མ་འོངས་བོད་དུ་འཛེབ་མེད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་སྐྱུན་པའི་ཐབས་

སུ་འགོ་ངེས་པའི་ཤེས་ཡིན་གྱི་ལམ་སྲོལ། བོད་མིའི་དོན་དམ་གྱི་དགོས་མཁོ་
 དང་འཚམས་པ་ཞིག་ཡིང་བ་ལ་ཡན་ལག་གང་དང་གང་ཚང་དགོས་པའི་སྐོར་
 སྤྲོད་མ་རགས་པ་ཞིག་ཞུས་ཡོད། དེར་མོས་མཐུན་བྱུང་དོན་བཞིན་སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩
 རྒྱུ་ཤིང་འགྲུབ་ཆེ་གཡུ་ཐོག་ཀམ་དགེ་ལེགས་ཀྱིས་གཙོ་སྤྱོད་འོག་བོད་ཁྱིམ་
 དགེ་བུར་ཉེན་ཉོར་བུ་མོ་ཚེ་རིང་ལེ་ཤེས། བོད་ཁྱིམ་ཤེས་ཡིན་འཕེལ་བྱས་སྡེ་
 ཚན་གྱི་འགན་འཛིན་དག་དབང་དོ་རྗེ། རིགས་སློབ་དགེ་ཚན་སློབ་ཐབས་རིན་ཚེན།
 ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡིན་ཉམས་ཞིབ་ལས་བྱེད་རྒྱུ་ཚེ་རིང་བཅས་
 ལས་བྱུབ་པའི་ཤེས་ཡིན་སྤྱི་བུས་ཟིན་བྲིས་ཚོགས་རྒྱུང་ཚེད་འཇུགས་བྲས་ཏེ་
 ཚོགས་རྒྱུང་གི་ཟིན་བྲིས་དང་པོ་འགོད་འབུལ་བྱུང་བར་བཀའ་ལག་གིས་ཚིག་དོན་
 ཡོངས་ལ་ཞིབ་འཇུག་ནན་ཏན་དང་འབྲེལ་ཟིན་བྲིས་གཉིས་པ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་
 བཅོན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཤེས་ཡིན་སྡེ་ཚན་ཁག་དང་། མཁས་པ་ཁག་བཅས་ལ་
 དགོངས་འཆར་སྤྲད་བྱ་བྱེད་འགྲུབ་ལྟེ་མས་སྡེ་ལ་དང་། སྤྱི་ནང་མང་ཚོགས་ཡོངས་
 ཀྱིས་མཁུན་ཉོགས་སྤྲད་བྱ་བྱེད་ལམ་ཐོག་བཞག་པ་བཅས་ནས་དགོངས་
 འཆར་གང་འབྱོར་ཤེས་ལས་ནས་སྤྱོད་པ་བསྐྱོད་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་རྣམས་ལ་
 ཁུངས་འབུལ་དང་། ༡༠༠༩ སྤྱི་ཟླ་དང་པོར་བྱ་གར་གྱི་སྲོལ་རྒྱན་དང་། དེང་
 རབས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ལ་མཁས་པའི་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་བགོ་སྐྱོང་ཚོགས་འདུ་
 དང་། ༡༠༠༩ སྤྱི་ཟླ་ ༡ པའི་ནང་དེ་ཉུང་དུ་བྱུང་བྱེད་ཀྱི་མཁས་པ་དང་ཤེས་
 ཡིན་འཛིན་སྤྱོད་མི་སྣའི་བགོ་སྐྱོང་ཚོགས་འདུ་གཉིས་བསྐྱོང་ཚོགས་བྲས་ཏེ་སྤྱི་
 བུས་ཟིན་བྲིས་གཉིས་པ་དང་། དགོངས་འཆར་འབྱོར་ཁག་བཅས་ཀྱི་ཐོག་བགོ་
 སྐྱོང་ཐབས་བྱས་བྲས་རྗེས། དེ་དག་ཏུ་བྱུང་བའི་གལ་ཚེའི་དགོངས་འཆར་ཁག་

ཡོན་གྱི་མདུན་ལམ་ལ་གནོད་ཚབས་ཚེན་པོ་ཡོང་བའི་ཉེན་བརྟེན་གཏོང་ཚུ་ལ་ཐོས་
 སྐབས་ལ་མཚན་ཞིང་ཡི་ལྷུག་པ་ཞིག་བྱུང་། རྒྱུ་ལ་མི་དབང་བ་ཞིག་གིས་གོང་
 རྒྱུ་ལ་རྟུལ་བརྗོད་ཀྱང་མ་འཚམས་པ་མེད་རུང་། འདུན་སར་སྐྱུན་བྱངས་པའི་
 རྒྱུ་ལ་དབང་བ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་དགོངས་ཚུ་ལ་རྣམས་རིགས་པའི་སྐྱུ་བ་བྱེད་
 དང་བཅས་འདུན་སར་མ་གསུངས་པར་སྒྲོག་ནས་གཞན་དག་ཅད་པའི་ངང་ཚུ་ལ་
 འདི་ལ་རབས་ཀྱི་བྱ་བར་གཏོགས་མིན་མ་འཚམ་ཞིང་། ཨ་བུ་ཉལ་པོས། གཏམ་
 རྣམས་བྲག་ཅ་ལྟ་བུར་རྒྱལ་བས་གསུངས། །དེ་ནི་བྲག་ཅ་ལས་ཀྱང་ཡང་ཅ་ལྟོ།
 ཁ་དང་དོན་དུ་མི་མཚུངས་བྲག་ཅའི་གཏམ། །སྐྱུ་ཚོག་བྲག་ཅ་འདི་ལ་སྐྱུན་པ་
 རྒྱུད། །ཅེས་གསུངས་པ་བྲག་ཅའད་སྐྱུ་ལ་བྱུང་། རྒྱུ་དཔལ་ལམ་ཡོངས་ཀྱི་
 ཉམས་ལེན་དམན་རུང་། རྒྱུ་དཔལ་གྲོགས་འཆར་དུ་སོང་སྟེ་སྲིད་བྱུས་འདིའི་
 གཞི་རིམ་གྱི་ལྟ་བུ་གང་ལའང་མ་རེ་ག་པར་འཕྲོས་ལག་རེ་བྱུང་ལ་བཙོས་སྐྱིག་
 མངོན་ཅམ་རེ་བྱས་ཏེ་ཟིན་བྲིས་སུ་གང་འཁོད་ལྟར་གྲོས་ཚོགས་ཀྱིས་དགོངས་
 མཐུན་གཏན་འབེབས་གནང་བ་འདིས་མང་གཙོའི་རིང་སྐབས་ལ་ངེས་པ་བསྐྱར་
 དུ་ཉེད་པ་ཞིག་བྱུང་།

༥༥ ཐུགས་རེ།

སྲིད་བྱུས་དང་ལམ་སྲོལ་བཟང་པོ་ཐོ་འདུ་ཞིག་ཡིན་རུང་དངོས་དོན་མང་ཚོགས་
 སུ་ལག་བརྟུར་བྱུ་བ་མིན་དང་། ལམ་སྲོལ་ཡོང་མིན་ནི་སྲི་ནང་གི་མཐུན་རྒྱུན་
 དུ་མ་ཞིག་ཚོགས་པ་ལ་རག་ཡུས་གཤིས། སྲིད་བྱུས་ལག་བརྟུར་བྱུ་བ་པའི་ཐ་
 ཚོག་བསྐྱགས་མི་ཉུས་མོད། བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་འཕྲལ་ཡུན་ཀུན་དགའི་ལམ་

བཟང་ཞིག་ཡོད་བཞིན་དུ་བསམ་བཞིན་མ་ཅུས་པར་བསྐྱད་པ་ནི་དམ་པའི་སྲོད་
པར་མ་མཐོང་བས་སྲི་བཞོལ་བསྐྱེད་པ་ལགས་ཤིང་། རང་ཉིད་ཀྱི་མི་ཚོའི་ནང་
འབྲས་བཟང་མཐོང་མ་ཐུབ་ཀྱང་། སྤྱང་རབས་ལ་འགན་མ་ཁུར་བའི་གཞོང་
ཉེས་མེད་ཅམ་སྤྱང་བས་ཚིམས།

གཟུ་བོར་གནས་པའི་སློ་རྒྱན་དེང་རབས་གན་སྟོབས་ཀྱིས་མ་བསྐྱད་པ་
རྣམས་ཀྱིས་སྲོགས་ཤེ་བ་དང་རགས་པ་ཤེ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་ཡིག་ཆ་འདིའི་ཡོངས་
སྲུ་རྒྱུ་གས་པའི་བཞིན་བྱ་ལ་ཡང་དག་པའི་རིགས་པས་ལེགས་པར་དབྱེད་ན་ཡིད་
ཚེས་ཁོང་ནས་འཇུ་མ་པའི་ངེས་ཤེས་ཤིག་རྟེན་པར་ཐེ་མི་ཚོམ་ཞིང་། མདོ་དོན་
རང་རྩ་བུལ་བའི་གཞན་ཟེར་རྗེས་འབྲངས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལེགས་སོ་ཐོབ་མིན་ཇི་
རྩུར་ཡང་རང་སྡེའི་རིགས་ལ་མདོན་ཞེན་འདོར་མ་སོད་པ་བདག་གིས་རང་ལུས་
ཀྱི་སྲི་བྱ་བྱུང་བཟད་འབྲུབ་སྟམ་སློ་བ་སེམ།

༤༥ རྩན་བྲན།

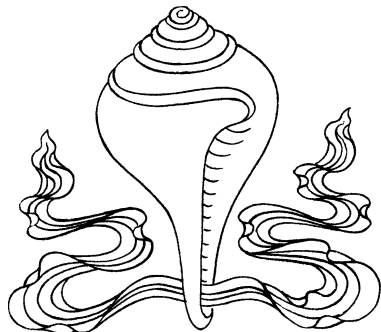
ཁོ་བོར་གནའ་དེང་གི་ཤེས་ཡིན་གྱི་ལམ་སློལ་ཁག་ལ་ཅུང་ཟད་དཔྱོད་པའི་རྣམ་
དཔྱོད་དང་གོ་སྐབས་གང་ཉིད་ཀྱི་དྲིན་ལས་རྟེན་པའི་ཡབ་རྗེ་ཚོས་ཀྱི་བྱལ་པོ།
ལགོང་ས་ལ་སྐབས་མགོན་བྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་གིས་ཤེས་ཡིན་སྲིད་བྱས་
འདིའི་ཟེན་བྲིས་དང་། བཏོ་སྐྱོང་གི་ལས་རིམ་གྱི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་
བརྗེ་བ་ཆེན་པོས་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་བའི་བཀའ་དྲིན་གྱི་སྤྱང་པོ་ནི་བྱང་
ཆུབ་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་གཞལ་བར་མི་ཅུས།

སྲིད་བྱས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་འདིའི་ཟེན་བྲིས་སྲ་སྲི་འགོད་པ་པོ་རྣམས་དང་།

ལེགས་སྐྱེལ་ཉེས་འགོག་གི་དགོངས་འཆར་གནང་མཁན་ཚམ་པ། ལྷག་པར་ཁོ་
པོའི་རྣམ་ཉོག་གི་ལོ་ལང་དེ་དག་གི་འཕེལ་རིམ་ལ་ཅུ་ལ་ལྷན་རྒྱུ་དཔྱད་གྱིས་ཕན་
ལོགས་རྒྱུ་རིང་གནང་བའི་འཕགས་ཡུལ་གྱི་དྲན་དབང་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བཞུགས་
པ་དེ་དག་གི་བྱས་པ་དྲིན་དུ་ཚོར།

པ་། མཐའ་དོན།

འདི་ལ་ད་ལྟ་དག་པ་མི་སྤྱིན་པའི་མཁས་སློབ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཉོན་པའི་ལམ་
ནས་ཞིབ་དཔྱད་མཛད་ན་ཁོ་གཉེས་སངས་པའི་རེ་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་ཀུན་
དགའི་སློན་འདུན་བཅས་ཟམ་གདོང་པ་སློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་གྱིས་སྐྱས་པ་ཇལ་
ངག་ཏུ། །།

ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བརྒྱུད་ རིམ་འོ་སྲོད།

- ༡༥ ཟ࿳་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱུང་བའི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་
བཙའ་བྲིམས་ནང་། ཤེས་ཡོན་སྲོལ་སྟོན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བའི་ཐབས་སུ་
དོན་དམ་བོད་ཀྱི་གཞི་རྩའི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་ཤེས་རིག་གི་
སྲིད་བྱུས་ཡང་དག་ཅིག་བཟོ་རྒྱུ། ཞེས་གསལ་བས། ཤེས་ཡོན་གྱི་སྲིད་
བྱུས་ཤིག་གཏན་འབེབས་དགོས་པ་བཙའ་བྲིམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཡིན།
- ༡༦ ཟ࿳་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོར་བཀའ་བཀག་གི་བཀོད་ཁྲབ་ལམ་སྟོན་ལྟར། ཤེས་
རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཟིན་བྲིས་ཚོགས་ཚུང་ཞིག་
རྒྱུར་བཙུགས་ཀྱིས། དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་ལྟོག་ཞིབ་དང་སྲི་ཚང་
མཁས་པ་ཁག་ནས་སྲོལ་སྟོན་ལུ་ལེན་སོགས་སྲོལ་འགྲོའི་ལས་རིམ་ཁག་
ཅིག་བཙུགས་ཏེ། ཟ࿳་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟ࿳་ ༡ ནང་། བཙན་བྱོལ་བོད་

པ་མཚོག་གིས་བཀའ་ཤག་གི་དགོངས་གཞིར་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྲིད་བྱུང་དང་
 ལམ་ལུགས་ཀྱི་སློབ་གཞི་རིམ་འདྲ་ཞིག་ཡོད་མེད་སྟོར་གསུང་བཤད་རྒྱས་
 ཞེས་དང་། བཞོ་སྐྱེད་། ཏི་ལན་བཅས་བྱུང་། ཚོགས་ཆེན་དེ་ཐོག་
 རས་བཀའ་ཤག་གི་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུང་གི་སློབ་གཞི་དེར་སྤྱི་མོས་རྒྱབ་
 སྐྱོར་ཡང་བྱུང་།

༤༥ སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༤ ཉིན་བཀའ་ཤག་གིས་ཤེས་ཡོན་གྱི་
 སྲིད་བྱུང་ཟིན་བྱིས་ཚོགས་རྒྱུང་གསར་པ་ (ཤེས་རིག་དུང་ཆེ་གཡུ་ཚོག་
 ཀམ་དགེ་ལེགས་ཚོགས་གཙོ་དང་། ཚོགས་མི་པོད་ཁྱིམ་དགེ་རྒྱུར་ཤོག་ཁར་བུ་
 མོ་ཆེ་རིང་ལོ་ཤེས། པོད་ཁྱིམ་ཤེས་ཡོན་འཕེལ་རྒྱས་སྡེ་ཆེན་གྱི་འགན་འཛིན་
 དག་དབང་རྟོ་རྟེ། རིགས་སློབ་དགེ་ཤན་སློབ་ཐུང་རིན་ཆེན། ཤེས་རིག་ལས་
 བྱེད་ཤེས་ཡོན་ཉམས་ཞིབ་ལས་བྱེད་རྒྱུང་ཆེ་རིང་བཅས་ཡིན།) ཞིག་བསྐྱོ་
 གཞག་དང་འབྲེལ། ཚོགས་རྒྱུང་དེར་ཤེས་རིག་ཚོགས་ཆེན་སྐྱེད་སྲིད་བཞི་
 པའི་ཐོག་བཀའ་ཤག་གི་གསུང་བཤད་ལམ་སྟོན་གཞི་རྩར་བརྒྱུང་པའི་ཤེས་
 ཡོན་གྱི་སྲིད་བྱུང་ཟིན་བྱིས་ཤིག་གང་སྐྱུར་འགོད་དགོས་བཀོད་བྱུང་
 གནད་།

༤༦ སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྲིད་བྱུང་ཟིན་
 བྱིས་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུང་གི་རགས་ཟིན་དང་པོ་རྒྱུར་
 རྒྱན་དང་བཅས་པ་ཞིག་བཀའ་ཤག་ཏུ་སྤུལ།

༤༧ སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡༩ བཀའ་ཤག་གིས་རགས་ཟིན་དང་

པོར་དགོངས་ཞིབ་བཀའ་བཅོས་དང་འབྲེལ་རགས་ཟིན་གཉིས་པ་གཏན་
 འཕེབས་གནང་སྟེ། ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་བཅུན་ཁྱོལ་བོད་མིའི་
 སློབ་གྲྭ་ཡོངས་དང་། རིས་མེད་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་མ་དགོན་རྣམས་དང་
 བཤད་གྲྭ་ཅན་གྱི་དགོན་སྡེ་གཞན་ཁག མཐོ་རིམ་སློབ་ཁང་ཁག ཚོས་
 བརྒྱུད་ཁག་གི་སླ་ཆེན་རྣམ་པ། བཀའ་བླུ་རྣམ་པ། སྤྱི་འབྲུས་རྣམ་པ།
 གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཁག སྤྱི་ཚུལ་སྤྱི་ཚབ་དོན་གཅོད་ཁག ས་གནས་
 འགོ་འཛིན་ལས་ཁང་ཁག ས་གནས་གྲོས་ཚོགས་ཁག རྒྱ་གར་དང་སྤྱི་
 ཚུལ་ཡུལ་ཁག་ཏུ་བཞུགས་པའི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྟོར་ཁག གཞུང་འབྲེལ་
 མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་པ་ཁག་གཅིག་བཅས་ལ་འགྲེམས་སྡེལ་དང་། དོན་གཉེར་
 ཅན་གྱི་སྤྱི་ནང་མང་ཚོགས་སྤྱི་བྱིངས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་སྣང་ཤེས་རིག་ལས་
 ཁུངས་ཀྱི་དྲ་རྒྱའི་ནང་སྤྱི་བྱས་ཟིན་བྱིས་ཡིག་ཆ་བོད་དབྱིན་གཉིས་ཐོག་
 བཞག་པའི་སློ་ནས་བྱུང་འགྲེམས་རྒྱ་གར་ཆེ་བུས།

༧༩ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༥ རང་རྒྱུད་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་
 ཀྱི་ས་གོང་དུ་ཡིག་ཆ་འགྲེམས་སྡེལ་ལ་སོང་ཡུལ་ཚོགས་སྡེར་ཁག་ནས་
 བསམ་ཚུལ་ཇི་འདྲོར་སྤྱོད་པས་བསྐྱོམས་བྱས་ཏེ་བཀའ་ཤག་དང་། ཟིན་
 བྱིས་ཚོགས་ཚུང་། བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་བསྐྱོ་སྡེར་ཚོགས་འདུ་བཅས་
 སུ་ལུལ།

༡༠༥ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༦ རས་ ༡༢ བར་ལྗོ་ལིར་རྒྱ་གར་
 ཀྱི་མཁས་པའི་བསྐྱོ་སྡེར་ཚོགས་འདུ་དང་། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ཟླ་ ༡

ཚེས་ ༥ རྒྱུ་ ༡ བར་ཤེ་ར་རྒྱུ་དུ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དང་ཤེས་ཡོན་
འཛིན་སྐྱོང་མི་རྣམས་ལ་བཀོད་སྐྱོང་ཚོགས་འདུ་གཉིས་སྐོང་འཚོགས་བྱས་པའི་
གཙོ་སྐྱོང་དུ་བཀའ་སློན་གྱི་པ་མཚོག་དང་ཚེས་ཤེས་བཀའ་སློན་རྣམས་
གཉིས་འོ་ཐེབས་གནང་སྟེ་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ངོ་སྟོན་དང་། སྲིད་
བྱུས་རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་གྱི་ནང་དོན་སྐྱེ་དང་། འུ་བཀའ་གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན་གྱི་
སྐོམ་གཞི་དང་། ལམ་སྟོན་ལ། སྐྱོང་བའི་སྐོབ་ཚན་བཅས་དོན་ཚན་གསུམ་
ཐོག་བཀོད་སྐྱོང་ཐབ་སྐྱེན་བྱུང་།

༡༡༥ རྒྱ་ལོ་ ༢༠༠༩ ཟླ་ ༩༡ རྒྱུ་སྲིད་བྱུས་ཟེན་བྱིས་ཚོགས་ཚུང་གིས་
གོང་གསལ་མཁས་པའི་ཚོགས་འདུ་ཁག་གཉིས་ལས་བྱུང་བའི་ལམ་སྟོན་
དང་མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་སྐྱོགས་བརྩོམས་བཅས་ལ་བསམ་
གཞིགས་ཀྱིས་རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་གཉིས་པའི་ནང་དོན་ཁག་ལ་སྐྱོན་འབྲི་དང་བཟོ་
བཅོས་བྱ་སྐོང་འོ་ཡོད་བྱས་ཏེ། སྲིད་བྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་གསུམ་པ་བཀའ་
གཞི་དུ་སྐྱུ་ལ།

༡༡༦ རྒྱ་ལོ་ ༢༠༠༩ ཟླ་ ༦ རྒྱུ་བཀའ་གཞི་གིས་རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་གསུམ་པར་
བཀའ་བཅོས་གནང་འོས་གནང་ཐོག་སྲིད་བྱུས་རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་
བསྐྱུར་ལ་བསྐྱུར་ཞིབ་དང་ལེགས་བཅོས་གནང་སྐོང་ཁག་གནང་།

༡༡༧ རྒྱ་ལོ་ ༢༠༠༩ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༡ རྒྱུ་ ༡༧ བར་བཞུགས་སྟེ་རམ་
ས་ལར་དེང་རབས་ཀྱི་མཁས་པའི་བཀོད་སྐྱོང་ཚོགས་འདུ་ཞིག་སྐོང་
འཚོགས་བྱས་པའི་སར་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་སྐྱོན་གསུམ་པ་

འགྲུམས་སྐྱེལ་བྱས་ཏེ། བཀོ་སྐྱེད་ཚོགས་འདུ་རྒྱ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་
 ལྟར་དོ་སྐྱོད་དང་བཀོ་སྐྱེད་ཀྱི་ལས་རིམ་ཟབ་སྐྱོན་བྱུང་། ལྷག་པར་
 ཚོགས་འདུ་གསུམ་པ་འདིའི་འགོ་འདུགས་སྤྱི་ཚོར་ཡགོང་ས་ཡུལ་སྐབས་
 མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་དབུ་བཞུགས་སྐོག་སྐོག་ཆེན་ཚོས་སྐྱིད་པོ་བྱང་དུ་
 བསྐྱེད་སྤོང་། སྐབས་དེར་ཤེས་ཡོན་སྤྱི་བྱས་བཟོ་འགོད་ཀྱི་ལས་
 གཞིའི་དོ་སྐྱོད་གསུང་བཤད་དང་། ཡགོང་ས་ཡུལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་
 མཚོག་ནས་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ། བཀོ་སྐྱེད་གནད་བསྐྱེད་བཅས་ཀྱི་
 སྐལ་བཟང་བྱུང་།

༡༤༥ སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༤ ཟླ་ ༥ རང་བཀའ་ཤག་གིས་གོང་གསལ་མཁམ་པའི་
 བཀོ་སྐྱེད་ཚོགས་འདུ་གསུམ་པའི་སྐོག་བྱུང་བའི་ལམ་སྟོན་དང་དགོངས་
 ཚུལ་ཁག་ལ་དགོངས་དབུང་གིས་རགས་ཟེན་གསུམ་པར་བསྐྱེད་ཞིབ་
 ཡང་ཞིབ་དང་འབྲེལ་སྟོན་འཕྲི་དང་བཟོ་བཅོས་གནང་སྟོང་འོད་གནང་
 ཞེ། སྤྱི་བྱས་ཀྱི་རགས་ཟེན་མཐའ་མ་གཏན་འཁེལ་གནང་།

༡༤༦ སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༤ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་བཀའ་ཤག་གིས་བཅོན་གྱི་ལ་
 པོད་མིའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྤྱི་བྱས་ཀྱི་ཟེན་བྲིས་མཐའ་མ་གཏན་
 འབེབས་གནང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༤ ཟླ་ ༧ རང་སྐབས་བཅུ་གསུམ་
 པའི་སྤྱི་འཇུས་གོས་ཚོགས་ཚོགས་དུས་བརྒྱད་པའི་སྐོག་འགྲུམས་འབུལ་
 གནང་བར་སྤྱི་འཇུས་རྣམ་ཚོགས་ནས་བཀོ་སྐྱེད་ཞིབ་བྱས་དང་བཅས་
 རྟོན་འཕྲི་ཚུང་ཟད་གནང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་སྐོག་གཏན་ལ་ཕབ་པ་བཅས།

༡ བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་གཞི་རིམ་གྱི་ ཤེས་ཡོན་གྱི་བྱུང་པ།

དང་པོ། ལྷན་སྐྱེད།

༡། བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་བཙའ་བྲིམས་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་གསལ་གྱི་ ༣ པར། “ཤེས་ཡོན་སློབ་སློན་ལར་རྒྱས་གཏོང་བའི་ཐབས་སུ་དོན་དམ་བོད་ཀྱི་གཞི་རིམ་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་ཤེས་རིག་གི་སྲིད་བྱུས་ཡང་དག་ཅིག་བཟོ་རྒྱུ་”ཞེས་གཞུང་གི་ཙུ་བའི་བྱེད་སློབ་ལམ་སློན་དུ་གསལ་ཡང་། ད་བར་དེ་ལྟའི་སྲིད་བྱུས་བཟོ་བྱུང་མེད་པར་བརྟེན། ད་ཆ་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་སྤངས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཐོག་ད་ལྟའི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་ཤིང་། འབྲུང་འབྲུང་ཚོལ་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་རང་སྲིད་རང་སྲོལ་གི་གནས་བབས་བྱུང་སྐབས་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་གཞི་རིམ་ལྟེན་ལོས་པའི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་ཤིག་གཏན་འབེབས་བྱ་རྒྱུ་དུས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་མཐོང་།

གཉིས་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་ངོ་བོ།

- ༣༡༡ ཤེས་ཡོན་ཞེས་པ་སྤྱིའི་ཡུལ་ལ་གོ་བྱ་གཅོད་པ་དང་། ནང་གི་
ཤེས་པའི་རྣམ་པ་སང་སྒྲིན་རྫོགས་གསུམ་གྱི་དཔེ་མེད་ཤེས་རྒྱུད་
ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཞིག་ལ་ངོ་ས་འཛིན་བྱ་བྱ།
- ༣༡༢ ཤེས་ཡོན་ཞེས་པ་གཞན་ལས་ཐོས་པའི་དོན་འཛིན་པ་ཙམ་ལ་མི་
འཛིན་པར། ཐོས་པའི་དོན་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་བསམ་པས་ངེས་
པ་རྟེན་པ་དང་། བསམ་པའི་དོན་ལ་ཡང་ཡང་གོམས་པས་མཐར་
སྐྱིན་པར་གྱེད་པ་རྟེ། གཞན་ལས་ཐོས་པ་དང་། རང་གིས་དབྱེད་
པ། དེ་ལ་ཡང་ཡང་གོམས་པ་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ལ་ངོ་ས་
འཛིན་བྱ་བྱ།
- ༣༡༣ ཤེས་ཡོན་ཞེས་པ་ཚོས་རབ་དུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་དང་།
སེམས་རྒྱུད་རབ་དུ་ཞི་བར་གྱེད་པའི་ཐབས་ཚུ་ལ་གཉིས་ཕན་ཚུན་
རྒྱུད་དུ་འབྲེལ་བའི་ཡོན་ཏན་ལྷན་པར་བཞིག་ལ་ངོ་ས་འཛིན་བྱ་བྱ།
- ༣༡༤ ཤེས་ཡོན་ཞེས་པ་སྤྱི་སྒྲིབ་ཀྱི་ཚུ་ལ་མིན་བྱ་སྤྱོད་བཟང་སྤྱོད་དུ་རྒྱུར་
གྱེད་ཀྱི་ནང་གི་འཕྲུལ་རིག་གཅོ་བོ་ཞིག་ལ་ངོ་ས་འཛིན་བྱ་བྱ།
- ༣༡༥ ཤེས་ཡོན་ཞེས་པ་རང་གི་འཚོ་བ་དང་མི་ཚེ་སྐྱེལ་གྱེད་ཀྱི་ཐབས་
ལམ་ཙམ་ཞིག་དུ་མི་འཛིན་པར། རང་གཞན་གཉིས་ཀའི་
འཕྲུལ་སྤྲུགས་ཀྱི་ཕན་བདེ་སྐྱེལ་གྱེད་དང་། ལྷན་པར་སྤྱི་ཚོགས་

ཀྱི་མི་ལྷ་དང་ཕན་བདེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་དུ་རོས་
འཇོན་བྱ་རྒྱུ།

༣༡༤ ཤེས་ཡོན་ཞེས་པ་མི་འདོད་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་དང་དེའི་རྒྱ་རོས་
བརྒྱུད་ཞིང་སྐྱོང་བ་དང་། འདོད་པའི་བདེ་བ་དང་དེའི་རྒྱ་རོས་
བརྒྱུད་ཞིང་སྐྱབ་པ་རྟེ། རྒྱུད་དོར་གྱི་གནས་ལ་འཇུག་རྫོག་བྱེད་
པའི་རྒྱས་པ་ཞིག་ལ་རོས་འཇོན་བྱ་རྒྱུ།

གསུམ་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་དགོས་པ།

༣༡༥ རྒྱུར་ཤེས་ཡོན་གྱི་དགོས་པ།

༣༡༥ ཤེས་ཡོན་གྱི་དགོས་པ་ནི་མིའི་ཁྱད་ཚོས་ཤེས་རབ་དང་བྱམས་
བརྩེ། དེ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་བཟང་པོའི་རྣམས་སྤྱོད། གསར་གཏོད་
སྐྱུ་རྩལ་བཅས་ཀྱི་རྒྱས་པ་རྣམས་སད་ཅིང་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་
བར་བྱེད་པ་དང་།

༣༡༦ མིའི་ནང་གི་ཤེས་པའི་རྒྱས་པ་རྣམས་རྣམ་པར་སྐྱོང་ཞིང་། ཤེས་
བྱ་དང་རྒྱུད་དོར་གྱི་གནས་ལ་དབྱེད་པ་ཡང་དག་དང་གཞན་ཀྱིང་
མི་འཇོག་པའི་རྫོག་ནས་འཇུག་པའི་རྒྱས་པ་རྟེར་བ་དང་། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་གང་ཟག་སོ་སོའི་འབྲུལ་སྤྱུགས་ཀྱི་མདུན་མ་ཙམ་མ་
ཟད། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས། འཇིག་རྟེན་སྤྱིའི་རྩ་དོན་ཆེན་

པོ་ནམས་སྐྱབ་རྒྱས་པར་བྱེད་པ།

༡༡༩ རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཡུལ་མི་གཉིས་ཀ་གཞན་གྱི་རོགས་སྐྱོར་
ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་རང་རྐང་ཚུགས་སྐྱབ་པ་དང་། རྒྱལ་
གཅེས་རྣམས་བསམ་ཅན་གྱི་མི་སྣ་དང་རྒྱལ་ཁབ་དང་སྤྱི་ཚོགས་
ཀྱི་མངོན་འདོད་སྐྱབ་པའི་རྒྱས་པ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་བཅས་ཡིན།

ཁ་༥ བྱེ་བྲག་པོད་མིའི་གེ་ས་ཡིན་གྱི་དགོས་པ།

༡༢༠ འཇིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་པོད་མིའི་དོས་ནས་འབྲི་བའི་ལས་འགན་
ནི། པོད་ཀྱི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་གཞུང་དང་ལེགས་བྱང་
གི་བྱེད་ཚོར་བཟང་པོ་སྤྱི་འགོ་སྤྱི་ལ་པན་པ་ནམས་ཡུལ་དུས་གནས་
སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱན་འཇིག་དང་བྱུང་སྐྱེལ་སྐྱབ་པ་བྱ་རྒྱུ་དང་།
ཡགོང་ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་སྐྱེ་སྤེང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་
དགོངས་གཞི་རྣམས་འཇིག་རྟེན་ཡོངས་ཀྱི་དོན་ཆེན་ཁུར་དུ་
འབྲེལ་བའི་རྣམས་བསམ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུན་སྐྱེལ་སྐྱབ་པ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་
པས། དེ་དག་བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བྱ་རྒྱུ།

༡༢༡ པོད་མིའི་སྤྱགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ནི། ཚོལ་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པའི་པོད་ཡུལ་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་བསྐྱེ་གནས་སུ་བསྐྱུར་རྒྱུ་དང་།
པོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་བསྐྱུར་རྒྱུ།
མི་རིགས་གཞན་ལ་འཆེ་བ་མེད་པ་དང་བྱམས་བརྩེའི་ལམ་གྱི་སྣ་

འབྲིད་བྱ་བྱ་བཅས་ཡིན་པས། བསྐྱུབ་བྱ་དེ་དག་གི་ལམ་སྲོལ་གས་
དང་ཐབས་བྱས་ཚང་ལ་མ་ནོར་བ་ཉོགས་ཐུབ་པ་བྱ་བྱ།

༡༡༤ བོད་ནི་འཛམ་གླིང་ས་ཡི་ཡང་ཐོག་དུ་ཆགས་ཤིང་། དེའི་རང་
བྱུང་འབྱུང་བའི་ཁམས་ཀྱི་གཏེར་མཛོད་རྣམས་འཛམ་གླིང་རྒྱི་
དང་བྱེ་བྲག་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་བདེ་དོན་ལ་འབྲེལ་སྟོན་
ཆེ་བས། བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་བྱའི་བོད་མིའི་རྩ་
དོན་བསྐྱུབ་བྱས་པ་བྱ་བྱ།

༡༡༥ བོད་མིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྩ་དོན་ཚོལ་གསུམ་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་
ཆེག་སྒྲིལ་དང་། རང་དབང་། མང་གཙོ། བྱིས་ཀྱི་དབང་
འཛིན། འཚོ་བ་མེད་པ། དྲང་བདེན་བཅས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་བསྐྱུབ་
དགོས་པའི་དོན་གནད་རྣམས་བོད་མི་གན་གཞིན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
གོ་ཉོགས་དང་ཉམས་ལེན་ཐུབ་པ་བྱ་བྱ།

༡༡༦ བོད་མིའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་སྲོལ་ཡང་གོང་དུ་བཞག་པའི་རྩ་
དོན་སྦྱིང་པོ་ཁག་དང་མི་འགལ་བར་དར་ཁུབ་ཆེ་བའི་མ་རྩ་དང་
རྒྱ་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སྦྱོང་ཞིང་། འདོད་བསོད་
དང་རལ་དུབ་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སྦྱོང་བ། ལོག་པའི་འཚོ་བར་མི་
བརྟེན་པ། རང་ཁ་རང་གསོ་ཐུབ་པ་བཅས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ཡང་དག་
ཐོག་འགོ་ཐུབ་པ་བྱ་བྱ།

བཞི་པ། ཤེས་ཡིན་གྱི་ངོས་འཛིན།

༡༡ བོད་ཀྱི་སྐྱོལ་རྒྱུན་ཤེས་ཡིན།

སྐབས་འདིའི་“སྐྱོལ་རྒྱུན་”ཞེས་པ་གནའ་རབས་ནས་གོམས་གཤིས་སུ་འཇགས་པའི་རྒྱུན་ཡིད་ཅམ་ཐམས་ཅད་མིན་པར། འབྲུང་ཁྲུངས་ཡང་དག་ལས་བྱུང་བ་དང་། བརྒྱུད་པ་བར་མ་ཆད་ཏུ་གནས་པ། རིགས་པ་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ་བྱུང་ཆོས་གསུམ་ལྟན་དང་། ཏུས་དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲུང་འགྲོས་ལ་མི་རྩོམ་པར་ཉག་ཏུ་ཕན་བདེའི་འབྲུང་གནས་སུ་གནས་པའི་རིག་པའི་རྒྱུད་ཅིག་ལ་གོ་དགོས།

༡༡ བོད་ཀྱི་སྐྱོལ་རྒྱུན་ཤེས་ཡིན་གྱི་འབྲུང་ཁྲུངས་གཙོ་བོ་གཡུང་རྒྱུང་བོན་དང་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་རིང་ལུགས་གཉིས་ཡིན་པས། དེ་དག་ནས་གསུངས་པའི་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་དང་རྩ་སློམ་སློད་གསུམ་ནི་སྐྱོལ་རྒྱུན་ཤེས་ཡིན་གཙོ་ཆེ་བ་དེ་ཡིན།

༡༢ བོད་ཀྱི་རྒྱ་དང་། ཚད་མ། བཟོ། གསོ་བ་བཅས་རིག་གནས་བཞི་ཡན་ལག་དང་བཅས་པའང་སྐྱོལ་རྒྱུན་ཤེས་ཡིན་གྱི་རིག་གནས་ཡིན།

༡༣ ཤེས་ཡིན་དེ་དག་གི་བརྒྱུད་ལམ་བོད་ཀྱི་སྐྱད་ཡིག་ནི། དར་འཕེལ་གྱི་ཏུས་ཡུན་རིང་ཡང་འབྲུར་འགྲོས་ཉུང་བ། བརྗོད་དོན་སྟོན་པའི་རྒྱས་པ་ཆེ་བ། སྐྱད་ཡིག་གཞན་གྱི་ནང་དུ་ཡོད་དཀའ་བའི་ཆེས་གཏིང་ཟབ་ཀྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་མང་པོའི་བརྟེན་གནས་སུ་གྱུར་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀུན་གྱི་ཚད་རྒྱས་ལྡན་པའི་གཞི་རྟེན་གཅིག་སུ་འང་ཡིན།

ཁ་དོར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན།

༤༧ དོར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ནི། ལྷོ་ལ་རྒྱུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་རྣམས་ཚོས་
ལུགས་སྐུ་གནའ་བོའི་རིག་གཞུང་གང་རུང་གི་འབྲུང་ཁུངས་
ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པར། ཉེ་བའི་དུས་རབས་ནང་རྒྱུ་པོ་རང་བཞིན་
པས་གཙོ་བོ་མངོན་གྱུར་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་དབྱུད་པ་དང་ཚོད་
བརྟེན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། རིམ་པས་གོང་འཕེལ་དང་དར་
རྒྱས་སྤྱིན་པ་ཞིག་ཡིན།

༤༨ གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཚན་རིག་དང་། དེ་ལས་བྱུང་བའི་
འབྲུལ་རིག་ ཚིས་རིག་ རྒྱ་ཚོགས་དང་དཔལ་འབྱོར་རིག་པ།
འཇིན་རྒྱུང་རིག་པ། འཆར་འགོད་རིག་པ། གཞན་ཡང་རྒྱ་
རྩལ་ལ་ཚན་རིག་གི་མིང་གིས་བཏགས་པ་ཕལ་མོ་ཆེ་བཅས་པ་
རྣམས་དོར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གྱི་རིག་གནས་ཡིན།

ལྷོ་ལ་ ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་སྦྱོད་པའི་དམིགས་ཡུལ།

༥༡ སློབ་ཕུག་རྣམས་རང་རང་གི་རྣམ་འབྲེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཡོངས་སུ་
སད་དེ་སློབ་དོར་གྱི་གནས་ལ་རང་སློབས་ཀྱིས་ལེགས་ཉེས་འབྲེད་
རྒྱས་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱས་པའི་བསམ་
སྦྱོང་གྱི་རང་དབང་དང་། འཚོ་བ་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་
ཐོག་གཞན་ཁོ་ནར་བརྟེན་པའམ་གཞན་ལ་བཟུ་གཞོག་བྱེད་མ་

དགོས་པར། རང་གི་འབད་ཚེ་ལ་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་ཐོན་སྐྱེད་
གྱི་སློན་ལུ་ཡང་དག་པར་འཚོ་བུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་
འཚོ་མེད་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་དང་རང་གི་སྐྱེ་
ཚོགས་གྱི་རང་དབང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་
དབང་བཅས་“**རང་དབང་**”དང་།

༥༡༣ རང་ལས་གཞན་གཅེས་པར་བཟུང་སྟེ་གཞན་གྱི་དོན་དུ་རང་ཉིད་
སློལ་བཏང་ནས་སྤྱི་ལུ་སྐྱབ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་
“**གཞན་ཕན།**”

༥༡༤ འབྲུང་འབྲུང་མི་རབས་ཚམས་གྱི་ཆེད་ཁོར་ཡུག་དང་ཐོན་ཁུངས་
ལ་གནོད་སྐྱོན་མི་གཏོང་བར་ས་ཡི་གོང་བུ་འདི་ཞི་བདེ་སྐྱོན་གནས་
ཐུབ་པ་དང་། རང་གི་ཕ་མེས་ནས་བྱུང་བའི་རིག་གཞུང་བཟང་
པོ་ཚམས་བརྒྱད་འཛིན་བྱེད་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་
“**སྐྱོན་འཛིན།**”

༥༡༥ འཛིག་ཉེན་སྐྱེའི་ཕན་བདེ་དང་འབྲེལ་ཞིང་ཡུལ་དུ་ས་གྱི་དགོས་
མཁོ་དང་འཚོམས་པའི་སྣ་སྲུབ་དང་ལམ་ལུགས། དངོས་པོ།
ལས་འགུལ་སོགས་གསར་གཏོད་བྱེད་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་
”བཅས་བཞི་དང་ལྔ་ན་པའི་ཡུལ་མི་བསྐྱོན་སྐྱེ་དེ་ཡིན།།

དུག་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་སློལ།

༥༡༦ པོད་གྱི་སློལ་སྐྱོན་གྱི་ཤེས་ཡོན་གཙོ་བོ་དང་། དེང་རབས་གྱི་
ཤེས་ཡོན་དེའི་དགོས་ངེས་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་བཟུང་བའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་

ལམ་སྲོལ་ལག་བརྟུང་བྱ་རྒྱུ།

༦༡༣ ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་གི་ལས་དོན་ནང་དགོ་ཆེན་ལས་གལ་གནད་
ཆེ་བ་ཞིག་མེད་གཤིས། དགོ་ཆེན་དབུས་སུ་བཞག་པའི་ཤེས་
ཡོན་གྱི་ལམ་སྲོལ་དེ་གཟུང་རྒྱུ།

༦༡༣ འོན་ཀྱང་དགོ་ཆེན་གྱིས་སློབ་སྦྱོང་གི་ལ་དངོས་སུ་སློབ་སྦྱོན་བྱེད་
སྐབས་སློབ་སྦྱོང་དབུས་སུ་བཞག་པའི་ཐབས་ཚུལ་གཟུང་དགོས།

༦༡༤ སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་ཤེས་ཡོན་ལམ་སྲོལ་
ནང་། སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་གང་དུ་གནས་པའི་རྒྱད་ཡིག་དེ་
ཉིད་ཤེས་ཡོན་སྦྱོང་སྦྱོན་བརྒྱུད་ལམ་དུ་བརྒྱུང་འོས་ལྟར།
པོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་ཁང་ཁག་དུ་སློན་འགོ་ནས་ཆེས་མཐོའི་
ཞིབ་འཇུག་སློབ་རིམ་བར་སློབ་སྦྱོན་བརྒྱུད་ལམ་པོད་ཀྱི་རྒྱད་
ཡིག་ཐོག་རིམ་བཞིན་རྒྱུར་ཐབས་བྱ་རྒྱུ།

༦༡༥ སྲོལ་རྒྱུན་དང་དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གང་ཡིན་ཏེ་བརྗོད་བྱ་
རྒྱུ་ལྟར་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་གནས་ཤིང་། རྗོད་བྱེད་ཆོག་གི་འཇུག་
པ་མེད་བྱེད་རྒྱད་ཡིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་འཇུག་
པ་མེད་བྱེད་ཚད་མ་རིག་པ་གཉིས་སུ་ངེས་གཤིས། གཞི་རིམ་
སློབ་གྲུའི་གནས་སྐབས་སུ་པོད་ཀྱི་རྒྱད་ཡིག་དང་ཚད་མ་རིག་
པ་གཉིས་གལ་ཆེར་བརྒྱུད་ཉེ་སློབ་སྦྱོན་བྱ་རྒྱུ།

༦༡༦ རྒྱལ་གྲུར་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་དབྱེད་སློབས་ཀྱིས་འཇུག་ལུས་པ་

དང་། དཔུང་མཐར་ཐོབ་པའི་གྲུབ་དོན་རྣམས་འཇམ་སྐྱེང་མཁམ་
པ་སྦྱིའི་མདུན་སར་འཛོག་ཐུབ་པའི་གདེང་སློབས་ཉེད་སྟོན། བོད་
ཀྱི་ནང་དོན་རིག་པ་ནས་བྱུང་བའི་ཐོས་བསམ་བྱེད་ཚུལ་གྱི་ཐབས་
ལམ་རྣམས་རྒྱ་ཆེར་སློབ་སྦྱོར་ལ་བྱ་རྒྱ།

༦༡༢ སློབ་ཕུག་རྣམས་སློན་འགྲོའི་སློབ་གྲུའི་སྐབས་ཉིད་ནས་བསམ་པ་
དང་ཀྱུན་སྦྱོང་བཟང་པོར་འཚོས་ཐབས་སུ། དག་ཅེས་གྱི་བྱུང་ཚོས་
དང་བྱེད་སྟོ། སློབ་ཚན་འགོད་སྒྲིག་བྱེད་སྒྲིགས། སློབ་འབྲིང་
གྱི་ཐབས་བྱས་བཅས་པ་དེར་རབས་གྱི་ལམ་སློལ་ཁོ་ནར་བརྟེན་པ་
མ་ཡིན་པར། བོད་ཀྱི་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་རྩ་
གྲུབ་ལ་ཁུངས་འཛིན་བྱས་ཏེ་གཙོ་བོ་དེ་དག་དང་མཐུན་པ་བྱ་རྒྱ།

༦༡༣ ཤེས་ཡོན་སློབ་ཐོན་པ་རྣམས་འཚོ་ཐབས་གྱི་ལས་དོན་ལ་མེས་གྱི་
ལས་རིགས་སམ་རང་འདོད་གྱི་ལས་རིགས་གང་ལའང་ཐོགས་མེད་
དུ་འཇུག་བྱས་པ་དགོས་པ་ལས། སློབ་ཐོན་ལས་མེད་གྱི་བྱུ་ཚོགས་
ཤིག་མི་འབྱུང་བའི་ལམ་སློལ་ཚད་ལྡན་གཏོད་རྒྱ་བཅས།

བདུན་པ། གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན་གྱི་སློབ་གཞི།

༢༡༡ ཤེས་ཡོན་ནི་ཚན་གཞི་ཚང་མས་ཇི་སྟེན་འཚོ་བའི་བར་སློབ་སྦྱོང་
དང་ཉམས་ལེན་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། སློབ་གཞི་ཡོད་
པ་དང་མེད་པའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་གི་ལམ་སློལ་གཉེས་ལས་

སྤྱི་མ་གཅོད་ཆེར་གཟུང་རྒྱ།

ལ།༣ འོན་ཀྱང་དེང་གི་སྐབས་འདིར་སློབ་གཞི་རྒྱན་པའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་
ལམ་སྲོལ་ཞིག་དགོས་གཤམ་ཆེ་བར་གྱུར་སྐབས། གཞུང་གིས་
ཡུལ་མི་སྤྱི་ལ་བྱུང་བའི་སློབ་གཞི་ཞིག་ཤེས་ཡོན་སྲིད་བྱུས་གྱི་
ཆ་གས་སུ་གཏན་འབེབས་ལམ་སློབ་བྱ་དགོས།

ལ།༣ དགོན་སྡེ་དང་ཚོས་སྐར་ལོགས་སྲོལ་རྒྱན་ནང་དོན་རིག་པ་གཅོད་
པོར་བཟུང་བའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་བརྟེན་གནས་རྣམས་སུ་གཞུང་གིས་
གཏན་ལ་ཕབ་པའི་སློབ་གཞི་སྲབ་མི་དགོས་ཀྱང་། ཚོས་སྡེ་
དེ་དག་དང་གཞན་ཡང་བོད་མི་སྤྱི་སྡེར་གྱིས་གཞི་རིམ་སློབ་བྱ་
རྒྱར་འཇུགས་བྱུང་ཆོ། དེ་དག་ལ་བཅོན་སྲོལ་གཞུང་གི་དོས་
འཇོག་དགོས་ན་སྤྱི་ལ་སློབ་གཞི་དང་མཐུན་པ་དགོས་རྒྱ།

ལ།༤ གཞི་རིམ་སློབ་བྱའི་ལམ་ལུགས་སློབ་གཞི་ནི། ལོ་གསུམ་ཡུན་
ཅན་གྱི་སློབ་འགོ་དང་། དེ་རྗེས་ལོ་ལྔའི་ཡུན་ཅན་གྱི་གཞི་རིམ་
འོག་མ་འཇོག་བྱ་སྲུབ་པ་བར། དེ་རྗེས་ལོ་གསུམ་ཡུན་ཅན་གྱི་གཞི་
རིམ་བར་མ་འཇོག་བྱ་བརྒྱད་པ་བར། དེ་རྗེས་ལོ་བཞིའི་ཡུན་ཅན་
གྱི་གཞི་རིམ་གོང་མ་འཇོག་བྱ་བརྒྱ་གཉིས་བར་བཅས་རིམ་པ་བཞིའི་
བདག་ཉིད་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ལོ་གསུམ་གྱི་སློབ་འགོའི་འཇོག་
བྱའི་ལམ་སྲོལ་བོད་མིར་འཚམས་པ་ཞིག་གསར་གཏོད་མ་བྱུང་
བར་མོན་ལེ་སོ་རིའི་ལམ་ལུགས་ལག་བརྟུན་བྱ་རྒྱ།

༥༡༥ གཞི་རིམ་གོང་མའི་འཛིན་གྲུ་བརྩུ་པ་སྟོན་པ་དང་གཞི་རིམ་གོང་
 མར་སྲུ་མཐུད་འཇུག་གམ་ལས་རིགས་སྟོབ་གྲུར་འཇུག་རང་
 མོས་དང་ཤེས་ཚད་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་གཞི་བཟུང་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་དང་།
 དེ་བཞིན་གཞི་རིམ་གོང་མའི་འཛིན་གྲུ་བརྩུ་གཉིས་པ་སྟོན་རྗེས་
 སྲུའང་འདོད་བབས་དང་བརྩུན་ལས་རིགས་སྟོབ་སྟོང་དུ་འགྲོ་
 རྒྱུའི་གོ་སྐབས་འབྱེད་རྒྱུ།

བརྩུད་པ། ཤེས་ཡོན་གྱི་སྟོབ་ཚན།

༡༡ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག

༡༡༡ རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གང་དུ་གནས་པའི་རྟེན་གཞི་དང་། དེར་
 འཇུག་པའི་སྟོབ་གཉིས་ཀ་སྐད་ཡིག་བརྟེན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཉིད་
 ཡིན་པས། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བརྟེན་རིག་པ་དང་། ཚུམ་
 རིག་བཅས་སྟོན་འགྲོ་ནས་བཟུང་གཞི་རིམ་གོང་མ་བར་སྟོབ་ཚན་
 གྱི་གཅོད་པོར་གཞག་དགོས།

༡༢ ཚད་མ་རིག་པ།

༡༡༢ ཤེས་བྱའི་གནས་གང་ལའང་གཞན་ཟེར་རྗེས་འབྲངས་མ་ཡིན་པར་
 རང་སྟོབས་ཀྱིས་བརྟག་དཔྱད་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་
 རིགས་ལམ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས། ཚད་མ་རིག་པའི་རྣམ་

གཞན་གཞི་རིམ་གོང་མ་བར་ཅུ་པ་དུ་བཏོན་ཏེ་བསྐྱབ་ཀྱི་གལ་ཆེ་
ལོས་གིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ།

ག ༢ རྒྱད་ཡིག་དང་ཚད་མ་རིག་པ་གཞན།

༤༡༩ གཞི་རིམ་གོང་མ་འཛིན་གྱི་བརྒྱ་པ་ཐོན་སྐབས་རང་རྒྱད་ལས་
གཞན་པའི་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་རྒྱད་ཡིག་གང་ཡང་རྒྱུ་བཞིག་ལ་བྱང་ཚུབ་
པ་དང་། རྒྱད་ཡིག་གསུམ་པ་ཞིག་འབྲི་སློབ་འཕེར་རེས་བཅས་
བསྐྱབ་དགོས་པའི་རྒྱད་ཡིག་གསུམ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་བུས་འཛིན་རྒྱུ་དང་།
རྒྱད་ཡིག་གཉིས་པ། རྒྱ་དཀར་ནག་གི་རྒྱད་དང་། དབྱིན་རྒྱུ་
ཨི་སི་པེ་ནི་པའི་རྒྱད་བཞི་གང་རྒྱུ་ཞིག་གང་མ་རྒྱུ་དང་། མཐུན་
རྒྱུན་འཛོམས་ན་འདམ་ག་མང་དུ་གཏོང་དགོས། གནས་སྐབས་
སློབ་ཚོན་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་ཆ་ཆ་དོད་རྒྱུ་དུ་བརྒྱུ་ར་མ་ཐུབ་པའི་
བར། རྒྱད་ཡིག་གཉིས་པ་དབྱིན་རྒྱུ་མི་གཟུང་མཐུ་མེད་ལ་བརྟེན་
གོང་གསལ་རྒྱད་ཡིག་གཉིས་པའི་འདམ་གའི་སྤྱི་བུས་ལག་བརྟུར་
མ་ཐུབ་ཀྱང་། ཐུགས་དམིགས་དེ་འདྲ་ཞིག་ད་རྣམས་གཟུང་རྒྱུ།
རྒྱད་ཡིག་གསུམ་པ་སློབ་གྲྭ་གང་དུ་ཡོད་པའི་ས་ཁུལ་དེའི་རྒྱད་ཡིག་
སློབ་ཚོན་བྱ་རྒྱུ་དང་། གནས་ཡུལ་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱད་ཡིག་བོད་རྒྱུ་
དམ། རྒྱད་ཡིག་གཉིས་པ་དེ་ཡིན་ན་དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་རྒྱད་ཡིག་
གཞན་ཞིག་བསྐྱབ་རྒྱུ།

༥༡༤ ལྷོན་འགོ་དང་གཞི་རིམ་འོག་མའི་འཛིན་གྲུ་གསུམ་པའི་བར་བོད་
 ལྷན་ལས་གཞན་པའི་ལྷན་ཡིག་སློབ་སྟོན་ལྟ་ཞེས་ལྷན་ཡིག་
 གཞན་གྱི་མིང་ཚིག་དང་སྐྱུ་གཞན་སོགས་ཀྱང་བེད་སྤྱོད་མི་བྱེད་
 པ་གཙོ་འདོན་བྱ་དགོས་ཤིང་། གཞི་རིམ་འོག་མའི་འཛིན་གྲུ་
 བཞི་པ་ནས་ལྷན་ཡིག་གཉིས་པ་དང་། གཞི་རིམ་བར་མའི་
 འཛིན་གྲུ་དུག་པ་ནས་ལྷན་ཡིག་གསུམ་པའི་སློབ་སྟོན་འགོ་
 འཇུགས་བྱ་རྒྱུ།

༥༡༥ དེང་རབས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པ་དང་། ཚོད་ལྷའི་ཐབས་ལམ། རྒྱ་
 ཚོགས་ཚན་རིག་ཚམས་སུ་དར་བའི་བྱུང་མཐའི་ཚམ་གཞན་དེ་
 བྱུང་རིག་པའི་བརྟག་ཐབས་བཅས་ཀྱང་རྒྱས་བསྟུས་འཚམས་པ་
 རེ་གཞི་རིམ་བར་མའི་སློབ་ཚན་དུ་གཞག་རྒྱུ།

ང ༥ བཟོ་རིག་པ།

༥༡༦ གཞི་རིམ་བར་མ་དང་གཞི་རིམ་གོང་མ་གཉིས་ཀའི་ནང་འཆེ་
 བ་མེད་ཅིང་ཁོར་ཡུག་ལ་མི་གཞོད་པ་དང་། རྒྱན་གནས་བྱུང་
 པའི་བཟོ་རིག་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་དེས་ཅན་གྱི་སློབ་ཚན་དུ་
 འཛོག་དགོས་པ་དང་། དེའི་ཆེད་བོད་ཀྱི་སློབ་རྒྱན་གྱི་བཟོ་རིག་
 ཁག་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་རྒྱན་གྱི་བཟོ་རིག་ཁག་གོང་གསལ་
 གྱི་བྱུང་ཚོས་ཚམས་ཚང་བའི་དེང་རབས་ཀྱི་བཟོ་རིག་རྒྱང་ཁག་

སོགས་འོས་ཤིང་འཚམས་པའི་བཟོ་རིག་རྣམ་གྲངས་མི་ཉུང་བ་
 ཞིག་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་བསྐྱབ་སྐྱུ་དང་། མཐུན་སྦྲེན་
 འཛོམས་ཤིང་སློབ་སྦྱོང་གི་འདོད་མོས་ལྷན་ནས། བཟོ་རིག་གང་
 འོས་ཀྱི་སློབ་ཚན་གཞི་རིམ་འོག་མའི་ནང་དུ་འང་གཞན་ཚོགས་ཏེ་
 བཞིན་སློབ་སྦྱོང་སེ་སེའི་ཁམས་མོས་དང་བསྐྱུན་པའི་བཟོ་རིག་
 དང་རྒྱན་ཡིག་རིག་གནས་གཞན་དག་བཅས་ཀྱི་འཛོམ་ཅུལ་བྱུང་
 སྐྱོད་ལུ་ལུ་ལྱི་སློབ་ཚན་ཅི་རིགས་ཀྱང་གཞན་ཚོགས་

༡༥ གཞི་རིམ་གོང་མའི་འཛོམ་གྲྭ་བཅུ་པ་དང་བཅུ་གཉིས་པ་སོ་སོ་
 ཐོན་རྗེས། འཇུག་ལུགས་ལུ་ལུ་ལྱི་ལས་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཁག་
 མང་ཚེད་འཇུགས་ལུ་སྐྱུ་དང་། ལས་རིགས་སློབ་གྲྭ་དེ་ཚོའི་
 རང་བོད་ཀྱི་བཟོ་རིག་ལག་ཤེས་ཁག་དང་། དེང་རབས་ཀྱི་བཟོ་
 རིག་རྒྱ་ཚོགས་གཙོ་བོར་སློབ་སྦྱོན་ཐོག་བོད་རྒྱན་དང་རྒྱན་ཡིག་
 གཞན་གཅིག་ཀྱང་འོས་འཚམས་བསྐྱབ་སྐྱུ་།

ཅ ༥ ཚན་རིག་དང་རྒྱ་ཅུལ།

༡༦ གཞི་རིམ་བར་མའི་བར་སྤྱིར་བཏང་ཚན་རིག་གི་དོ་སློབ་དང་།
 སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་དེ་ལྟར་རིག་པ། སློབ་རིག་སོགས་ཚན་
 རིག་དང་རྒྱ་ཅུལ་གྱི་སློབ་སྦྱོང་དགོས་མཁོ་ལྡན་པ་རྣམས་ལྷན་
 བསྐྱུས་འཚམས་པ་རེ་གཞན་དགོས།

ཆ ་ ཅིས་ཀྱི་རིག་པ།

༥༩ ཅིས་རིག་ནི་རྒྱུར་མི་ཚོའི་དགོས་མཁོ་དང་། རྣམ་པར་ཚན་
རིག་གི་སློབ་སློང་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བས་དེང་རབས་ཅིས་ཀྱི་སློབ་
ཚན་རྒྱང་རེས་དང་། དེ་བཞིན་པོད་ཀྱི་སློབ་རྒྱན་ཅིས་རིག་གི་
སློབ་འཁོའི་འོ་སློབ་ཀྱང་སློབ་ཚན་དུ་གཞག་དགོས།

ཇ ་ འཚེ་བ་མེད་པ་དང་མང་གཙོའི་ལྷ་སྐྱུ་བ།

༥༩༠ གཞི་རིམ་གོང་འོག་བར་གསུམ་དུ་སོ་སོའི་གོ་སྟོབས་དང་མཐུན་
པར་འཚེ་བ་མེད་པ་དང་མང་གཙོའི་ལྷ་སྐྱུ་བ་ཀྱི་ཕན་ཡོན་དང་།
བསྐྱབ་བྱ། ལག་ལེན། ལོ་རྒྱུས་བཅས་རྒྱས་བསྐྱུས་འཚམས་
པ་རེ་སློབ་ཚན་དུ་གཞག་དགོས།

ཉ ་ བཟང་སློབ།

༥༩༡ བཟང་སློབ་ནི་སློབ་ཚན་གྱི་བྲག་པ་གཅིག་གི་རྩལ་དུ་རྒྱར་སློབ་
བྱ་རྒྱ་མ་ཡིན་པར་རྒྱུར་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ཡོངས་
རྫོགས་དང་། རྣམ་པར་འཛིན་གྱའི་ནང་སློབ་འབྲིད་བྱ་རྒྱའི་སློབ་
ཚན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སློབ་དོན་དང་འབྲེལ་བཞིན་བྱ་རྒྱ་གལ་གནད་
ཚེ་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཚོས་ལུགས་ཁག་གི་ལ་རབས་བཟང་སློབ་
སྟོན་པའི་གཞུང་དང་། ཚོས་མཐུན་གྱི་གཏམ་རྒྱུད། ལུགས་ཀྱི་

བསྟན་བཅོས། གནའ་དེང་གི་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་
ཀྱང་འབྲེལ་ཡོད་སྟོབ་ཚན་ཅི་རིགས་པའི་སྟོབ་དེབ་བཅ་བུར་རྒྱན་
གི་སྟོག་དེབ་ནང་གཞག་དགོས།

༡༩ ། ལུས་ཅལ་དང་ཚེད་མོ།

༡༩༡ གཞི་རིམ་སྟོབ་སྐྱོང་དུ་ཡོད་པའི་སྟོབ་སྤྱད་ཚམས་ནི་ལུས་སེམས་
འཚར་ལོང་བྱེད་བཞིན་པའི་ན་གཞོན་ཡིན་སྟབས། སེམ་ཡོན་
དང་མཉམ་དུ་འཕྲོད་བཞེན་དང་གཙང་སྤྱ། ལུས་སྟོབས་འཚར་
ལོང་ལ་སྦྱར་པའི་ལུས་ཀྱི་ཅལ་སྐྱོང་ལ་སྟོབ་ཚན་གཞག་དང་
མཚུངས་པའི་དོ་རྒྱང་དང་དུས་ཚོད་སྟོད་དགོས་ཤིང་། བོད་
ཀྱི་སྟོལ་རྒྱན་གི་ལུས་སྐྱོང་ཚམ་པ་འདྲ་མིན་ཁག་དང་། ཅལ་
འཕྲོར་གི་ལུས་གནད་བཅོས་ཚུལ་(ཡོག) དབུགས་སྐྱོང་
(རྒྱུ་ལུ་མ།) སོགས་ཀྱི་སྐྱོང་བརྟམ་དགོས་པའི་ཐོག འཕྲོད་
བཞེན་ལ་སྦྱར་པའི་རང་བཞིན་གི་སྦྱར་བཅོས་དང་འབྲེལ་བའི་
བྱས་རིགས་དང་། རྒྱ་མཉེ། རྒྱུག་པ་སོགས་ཀྱང་གཞི་རིམ་
འོག་མ་ནས་འགོ་འཇུགས་དགོས། ལུས་སྐྱོང་གི་ཐབས་ལམ་
གཙོ་བོ་ལས་ཚོལ་དང་འགོ་འཇགས་གི་གོ་སྐབས་དེས་ཅན་རྒྱན་
རྒྱན་གི་དུས་ཚོད་རེ་འུ་མིག་ནང་ཚུད་དགོས། སྟོབ་སྤྱད་ཚམས་
ཀྱི་བག་ཡངས་དང་སྟོབ་སེང་སྟོད་ཚེད་འཛོའི་རིགས་ཀྱང་སྟོབ་

ཚན་དུ་འཛོག་དགོས་པ་དང་། དེ་འང་གནའ་རབས་པོད་མིའི་
གོམས་གཤིས་སུ་ཡོད་པའི་ཚེད་རིགས་ནམས་གཙོ་འདོན་ཐོག
དེང་དུས་ཀྱི་ཚེད་རིགས་ཀྱང་བསྐྱབ་རྒྱ། །

ཐ ༥ གཞི་རིམ་གོང་མའི་སློབ་ཚན།

༥༡༡ རྒྱ་འབྲེའི་གཞི་རིམ་གོང་མ་ལོ་བཞིའི་ཡུན་ཅན་གྱི་ནང་གནས་
སྐབས་གནས་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞི་རིམ་གོང་མའི་རྒྱགས་སློང་
ཀྱི་སློབ་ཚན་ཆ་ཚང་གཞན་དགོས་སློབ་མེད་ཐོག ཚན་རིག་
དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་རྗེ་ཚན་དབྱེ་བའི་རྗེས་སུ་འང་། རྗེ་
ཚན་ཚང་མར་བོད་ཀྱི་རྒྱད་ཡིག་དང་། ཚད་མ་རིག་པའི་སློབ་
ཚན་ངེས་པར་གཞན་དགོས།།

དགུ་པ། སློབ་ཚན་འཆར་གཞི་དང་སློབ་དུས།

༧༡ གཞི་རིམ་གོང་མ་བར་གྱི་སློབ་ཚན་དང་ལས་རིམ་གྱི་ནང་དོན་
ནམས་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྲིད་བྱུས་གཞི་བཟུང་གོ་རིམ་དང་འབྲེལ་བ་
མཐར་ཆགས་སུ་འགོད་སློབ་གང་ཐུབ་དགོས་རྒྱ། དེའི་ཆེད་
དུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་སློབ་འབྲིད་ཚུ་འཛོན་ལས་རིམ་བཟོ་འགོད་
ཚོགས་ཚུང་ཞིག་ཆེད་འཇུགས་བྱ་རྒྱ།།

བཏུ་པ།   རྒྱལ་སྤྱོད།

༡༠༡༡ རྒྱ་ཚོད་གཉིས་གསུམ་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་སློབ་སྦྱོར་གི་ཤེས་ཚད་
ཚད་འཇལ་བྱེད་པའི་ད་ལྟོའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་སློབ་བཞག་སྟེ་
འཛིན་རིམ་བརྒྱད་པའི་བར་དེར་ཡུགས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱོད་རྒྱར་དུ་
མ་དགོས་པར་སྤྱ་གྲུའི་རྒྱལ་སྤྱོད་དང་འཛིན་གྲུའི་ནང་གི་དྲི་བ་དྲིས་
ལན། ཁྱིམ་ཡོངས་ཀྱི་གོ་ཉོགས་དང་ལག་བརྒྱར་གྱི་རྒྱས་པ་ལ་
ཉམས་ཞིབ་རྒྱལ་སྤྱོད་གི་ལམ་ནས་འཛིན་གྲུ་གོང་མར་འཕོ་འོས་
མིན་དགོ་ཅན་ཉམས་ཤོ་བརྒྱར་གྱིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱ། འོན་
ཀྱང་གནས་སྐབས་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་བར་ད་ལྟས་བཞིན་འབྲི་
རྒྱལ་སྤྱོད་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ ཡོད་པ་བྱ་རྒྱ། གཞི་རིམ་གོང་མའི་
འཛིན་གྲུ་ཉམས་སུའང་གནས་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱོད་དུ་
ཞུགས་དགོས་རིགས་མ་གཏོགས། སློབ་གྲུའི་ནང་གི་སློབ་སྦྱོར་
གི་ཤེས་ཚད་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ལམ་སློབ་ཚད་ལྡན་གསར་
གཏོད་བྱ་རྒྱ།

བཏུ་གཅིག་པ།   དགོ་ཅན།

༡༡༡༡ མི་རིགས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འབྲུང་འབྲུར་གནས་བབས་ཤེས་ཡོན་
ལ་རག་ཡུས་ཤིང་། ཤེས་ཡོན་བཟང་ཞན་དགོ་ཅན་ལ་རག་ཡུས་
པས། དགོ་ཅན་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་གལ་གནད་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ལྟ་བུས།

མི་གཤིས་དང་སྦྱོང་ལམ་ལེགས་ཤོས། ཤེས་ཡིན་གནས་ཚད་
བཟང་ཤོས་རྣམས་དགེ་ཚུན་གྱི་ལས་སྒོར་འདུག་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་དང་།
དགེ་ཚུན་གྱི་ཆེ་མཐོང་དང་མཐུན་རྐྱེན་བཟང་པོ་ཡོང་ཐབས་སུ་
ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་བསྐྱུན་དགོས།

༡༡༡༣ རྒྱ་ཚོགས་ཞབས་ལུ་བའི་ནང་ཤེས་ཡིན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་བྱེད་
པའི་སྤྲིག་གུལ་ཟུར་དབྱེ་དགོས་པ་དང་། ལས་ཚན་དེའི་གནས་
རིམ་དང་མཚན་མཐོང་ལས་ཚན་གཞན་ལས་བྱེད་པར་དུ་འཕགས་
པ་དགོས།

༡༡༡༤ དགེ་ཚུན་རྣམས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཤེས་ཚད་དང་ཉམས་སྦྱོང་རྣམས་
དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡིན་རིག་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བ་ལྟར་དང་།
ནང་གི་མཚན་ཉིད་བསམ་པའི་འབྲེལ་སོ་སོགས་བོད་ཀྱི་སློབ་རྒྱུན་
རིག་པའི་གཞུང་ནས་བྱུང་བ་ལྟར་སྤྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་མཚན་ཉིད་
ཚང་བའི་དགེ་ཚུན་གང་མང་རྒྱུན་ལྡན་དུ་སྐྱུན་སྦྱོར་བའི་ལས་གཞི་
གསར་འགོད་བྱ་རྒྱུ།

༡༡༡༥ དགེ་ཚུན་རྣམས་མི་ཆེ་གང་པོར་སློབ་པ་ལ་བརྩོན་པ་དང་། སློབ་
སློན་གྱི་ལས་འགན་ལ་གཅིག་དུ་འབྲུངས་པ་ཞིག་དགོས་པས་དེའི་
མཐུན་རྐྱེན་བསྐྱུན་རྒྱུ།

༡༡༡༦ རྩོན་འགྲོ་ནས་གཞི་རིམ་གོང་མའི་བར་གྱི་དགེ་ཚུན་ཡོངས་རྫོགས་
དགེ་ཚུན་འོས་སྦྱོང་ཐོན་པ་གཞུག་དགོས་ཤིང་། འོས་སྦྱོང་དེའང་

དང་རབས་པའི་སློབ་ཚན་དང་སློབ་ཐབས་ཀྱི་སློབ་ལྟོན་ཁོ་ན་མ་
ཡིན་པར། སློལ་རྒྱན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ནས་བྱུང་བའི་བཤེས་
གཉེན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན། སློབ་
མ་སྦྱོང་ཐབས་ཀྱི་མན་ངག་ བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཅས་
ཀྱང་ངེས་པར་སློབ་ལྟོན་གྱི་སྟེང་།

༡༡༡༤ དགེ་ཚུན་རྣམས་ལ་སྤྱི་ནང་གཉིས་ལུགས་ཀྱི་འོས་སྦྱོང་སྦྱོད་ཚེད་
བོད་ཀྱི་དགེ་ཚུན་འོས་སྦྱོང་གི་ལས་གཞི་འགོ་འཇུགས་བྱ་རྒྱུ།

༡༡༡༥ དགེ་ཚུན་རྣམས་དགེ་ཚུན་གྱི་མཐོ་སློབ་གང་རུང་དུ་སློབ་གཉེར་
བྱེད་ཅིང་། རྩལ་ལྷན་ངེས་ཅན་ཞིག་ཅིང་སློབ་ལྟོན་གྱི་ལག་
ལེན་དམར་འབྲིད་བརྟན་པའི་ཉམས་སྦྱོང་གསལ་རྒྱ་གལ་ཆེ་ཡིན་
པར་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ།

༡༡༡༦ དགེ་ཚུན་གྱི་སྤྱི་ས་ཚད་ཐོག་བཏང་འཛིན་ཚད་ལྡན་ཡོང་སྲིད་འོས་
ཚོས་ཀྱན་ཚང་གི་གསར་འཇུག་དགེ་ཚུན་རྣམས་དང་། དགེ་ཚུན་
གྱི་ལས་ཁུར་བྱེད་བཞིན་པ་རྣམས་ཀྱང་བཅོན་པོལ་བོད་མིའི་ཤེས་
ཡོན་རྣམས་ཚོགས་ནས་ལོ་ལྷ་རེའི་རྩལ་ལྷན་ཅན་གྱི་དགེ་ཚུན་ལས་
སྦྱོར་ཞུགས་ཚོག་པའི་ལག་འབྲེར་ཞུ་དགོས་པ་བཟོ་རྒྱུ། ལོ་ལྷ་
རེའི་མཚམས་སུ་ལག་འབྲེར་བརྟུན་ལེན་བྱེད་པར་རྩལ་ལྷན་དེའི་
ནང་རང་གི་བྱེད་ལས་གོང་འཕེལ་གཏོང་བའི་ཟབ་སྦྱོང་གསར་པ་
གངས་ཚད་ངེས་ཅན་རེ་འབྲེལ་ས་དགོས་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཏོང་རྒྱུ།

༡༡༧ དགོ་ཚན་འདི་མས་སྐྱུག་དང་། མེ་ཏུ་མཐུན་རྒྱུ་། གནས་
སྤར་གནས་སྟོ། རྒྱུན་འཇམ་ལས་འགན། རྒྱུག་ལམ་ཀུན་སྟོད།
པདེ་དོན་ལྟ་ལྟོག་ རྒྱུབ་འབྲས་ཞིབ་པའེར་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ཁྲིམས་
ལུགས་དང་རྒྱུག་གཞི་ཞིབ་གསལ་པལོ་རྒྱ།

༡༡༡༠ དགོ་ཚན་རྣམས་ནི་མི་རིགས་སྤྱི་ལོ་རྣམས་འབྲིད་དང་། རྒྱལ་ཁབ་
ཀྱི་འཇུགས་སྐྱུན་ལྟེན་པོ་ཡིན་པས། དགོ་ཚན་གྱི་བསམ་སྟོན་ལོ་
རང་དབང་དང་། རྣམ་དཔྱོད་འཕེལ་རྒྱས། གསར་གཏོད་རྒྱ་
རྩལ་བཅས་འགོག་མེད་དུ་འཕེལ་རྒྱབ་པའི་ཁོར་ལུག་དང་མཐུན་
རྒྱུན་བརྒྱན་རྒྱ།

༡༡༡༡ དགོ་ཚན་རྣམས་ཀྱི་སྐོར་གསུམ་གྱི་བཟང་སྟོད་ཚད་མཐོ་མིག་
དཔེར་འོས་པ་དང་སྟོབ་སྐྱུག་རྣམས་ལ་གན་ལུགས་བཟང་པོ་
འདེབས་རྒྱབ་པ་དགོས་པས། ཀུན་སྟོད་མི་ལེགས་པ་རྣམས་ཤེས་
ཚད་བཟང་ཡང་དགོ་ཚན་གྱི་ལས་སྐོར་མི་འཇུག་པའི་ཆ་རྒྱུན་
གཏོད་རྒྱ།

༡༡༡༢ རྩོན་འགྲོའི་འཇོན་གྱི་སྟོབ་སྟོང་གི་གལ་འགངས་དང་དགོས་
མཁོ་གཞི་བཟུང་། དགོ་ཚན་གྱི་ལས་འགས་སུ་འཇོན་རིམ་བརྒྱ་
གཉིས་པ་ཐོན་པ་གང་ཞིག་འོས་སྟོང་ཐོན་པ་རེ་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱ་
དང་། རྩོན་འགྲོའི་དགོ་ཚན་དང་དེའི་ལས་འགས་རྣམས་ལུད་
མེད་ཡིན་དགོས་པར་གཙོ་འདོན་བྱ་རྒྱ། རྩོན་འགྲོ་དང་གཞི་

རིམ་འོག་མའི་དགོ་ཚན་རྣམས་ཉེ་བའི་གཙུག་ལག་རབ་འབྲམས་
 པའི་ཤེས་ཚད་ཐོག་དགོ་ཚན་འོས་སྤྱོད་ཡོད་པ་དགོས་ཤིང་། དེ་
 དག་གི་སྒྲ་སྲོགས་དང་མཐུན་སྲིད་ཁག་ཀྱང་གཞི་རིམ་གོང་མའི་
 དགོ་ཚན་དང་གཅིག་མཚུངས་དགོས་པ་བཟོ་བྱུ།

བཅུ་གཉིས་པ།   འཛིན་སྐྱོང་།

༡༣༡༡ བཙུན་སྤྱོད་ཐོད་མའི་ཤེས་ཡོན་སྤོབ་སྤོང་གི་དགོས་དམིགས་དང་།
 སྤོམ་གཞི། སྤོབ་ཚན། རྒྱལ་སྤོང་། དགོ་ཚན། འཛིན་སྐྱོང་
 བཙུན་གྱི་སྤོབ་སྤོང་བྱས་དང་། དེ་དག་ལག་བརྟམ་བྱེད་སྤོགས་
 གྱི་ལམ་སྤོན་བཙུན་བཙུན་སྤོབ་གཞུང་གིས་དུས་ནས་དུས་སུ་
 གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལྟར་བཙུན་སྤོབ་གཞུང་གིས་ངོས་འཛིན་ཡོད་པའི་
 ཐོད་མའི་སྤོབ་བྱ་ཡོངས་གྱིས་གཅིག་གྱུར་དུ་ལག་བརྟམ་དགོས་
 པ་ཡིན།

༡༣༡༢ བཙུན་སྤོབ་ཐོད་གཞུང་གི་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཉེ་བཙུན་སྤོབ་
 ཐོད་མའི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་བྱུང་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྤྱི་ག་
 འཇུགས་མཐོ་ཤོས་དེ་ཡིན་པ་དང་། བཙུན་སྤོབ་གཞུང་གིས་
 དུས་ནས་དུས་སུ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྤོབ་སྤོང་རྣམས་
 ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་གྱིས་ཐད་ཀར་རམ་གཅོ་ཆེར་རང་སྤོང་
 སྤྱི་ག་འཇུགས་ཁག་བརྒྱུད་ལག་བརྟམ་བྱ་བྱུ།

༡༣༡༣ སློབ་གྲུ་སོ་སོའི་ནང་གི་འཛིན་སྐྱོང་ཕལ་ཆེ་བ་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་
སློབ་འཇུག་ས་ཀྱིས་བྱེད་པ་ལ་གཏོགས། གཞུང་ངམ་དབུས་ཀྱི་
སློབ་འཇུག་ས་ལ་བརྟེན་སྟོན་མི་དགོས་པ་གཙོ་འདོན་བྱ་རྒྱུ།

༡༣༡༤ ཤེས་ཡོན་ཐོག་བཅན་ཤོལ་གཞུང་ལ་སློབ་སྟོན་འབྲུལ་རྒྱ་དང་།
མིན་བྱུས་ལག་བརྟེན་རྒྱ་བས་བཏང་འཛིན་སྟོན་གྱི་སློབ་གྲུ་ཁག་
གི་བཅའ་སློབ་དང་། འགྲོ་ལུགས། སློབ་ཚན་གོ་སློབ་དང་།
སློབ་དེབ་འབྲི་ཚོམ། རྒྱ་གས་སློབ་ལམ་སློལ་བཅས་ལ་རྟོག་ཞིབ་
ཀྱིས་ངོས་འཛིན་དང་ཚོག་མཚན་སློབ་རྒྱུ། སློབ་འགྲོ་དང་གཞི་
རིམ་གོང་འོག་གི་སློབ་ཁང་ཚང་མར་ཞིབ་འཇུག་དང་ངོས་འཛིན་
སློབ་རྒྱུ། དགོ་གན་ནམས་ལ་དགོ་གན་ལས་སློབ་ལུགས་ཚོག་
པའི་ལག་འབྲེལ་སློབ་རྒྱ་སོགས་གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་
པའི་ལས་དོན་ཡོངས་ལ་སྟོན་གྱི་བཏང་འཛིན་བྱེད་པའི་བཅན་ཤོལ་
པོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་རྣམས་ཚོགས་ཤིག་གཏན་འཇགས་བསྐྱོ་
འཇུགས་བྱ་རྒྱུ།

༡༣༡༥ དགོ་གན་འོས་སློབ་གི་ལམ་སློལ་དང་། སློབ་གྲུ་ཁག་གི་སློབ་
ཚན་དང་སློབ་དེབ། སློབ་སྟོན་ལམ་སློལ། སློབ་སྟོན་གྱི་ཚ་
རྒྱུན་གཞན་དག་བཅས་འཆར་འགོད་བྱེད་མཁན་མཁས་པའི་
ཚོགས་རྒྱུད་དང་། ལས་དོན་སྡེ་ཚན་ཁག་དགོས་མཁོ་དང་
འཚམས་པར་དུས་ནས་དུས་སུ་འགོད་སློབ་བྱ་རྒྱུ།

- ༡༣༡༤ རང་སྐྱོང་དང་སྐྱེར་གྱི་སློབ་ཁང་བདག་གཉེན་བྱས་རིགས་ཚམས་
 གྱིས་ཀྱང་བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་ངོས་འཛིན་ལུ་ལེན་བྱེད་ཚོག་པ་
 དང་། དེའི་ཚེད་ངོས་འཛིན་བྱེད་སློབས་གྱི་ཆ་རྒྱུན་དང་སྐྱིག་
 གཞི་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ནས་གཏན་འབེབས་བྱ་རྒྱུ།
- ༡༣༡༥ གཞུང་འབྲེལ་ངོས་འཛིན་ཡོད་པའི་སློབ་ཁང་ཚང་མས་སློབ་
 གཞི་དང་ངོས་ཚན་གྱི་སློབ་ཚན་ཚམས་སྲིད་བྱས་འདི་དང་
 མཐུན་པ་བྱ་དགོས་ཀྱང་། རང་དོན་ཞིབ་པའི་ལག་ལེན་བརྟམ་
 སློབས་རང་སྐྱོང་ངམ་སྐྱེར་བདག་གི་སློབ་ཁང་སོ་སོས་གཏན་
 འབེབས་བྱེད་ཚོག། །

བཅུ་གསུམ་པ།   ཤེས་ཡོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་།

༡༣༡༥ གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན།

- ༡༣༡༥ ཐོད་གྱི་ཡུལ་མི་ཡིན་པ་དང་། ཡུལ་མིའི་ལས་འགན་སྐྱབ་མཁན་
 ཞིག་ཡིན་སྲིན་མེད་སྐྱེད་དང་། ཐོ་མོ། རིགས་རུས། ཚོས་
 ལུགས། ལུང་ཚན། དབུལ་སྐྱུག་གི་དབྱེ་བ་མེད་པར་གཞི་རིམ་
 འཛིན་གྱི་བཅུ་གཉིས་པ་བར་གྱི་སློབ་སྐྱོང་གི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་ཅིང་།
 དེ་བར་སློབ་སློན་གྱི་ཡོན་འབྲུལ་མི་དགོས།
- ༡༣༡༦ ཐོད་རིགས་པ་མ་སྐྱས་ཀྱང་རང་གི་སྐྱ་གྱུ་རང་ལོ་དུག་ནས་བཅུ་དུག་
 བར་སློབ་གྲུར་མ་བཏང་བར་བཞག་མི་ཚོག། སྐྱ་གྱུ་ཚམས་པ་མ་

དང་མཉམ་གཤིབས་ཀྱིས་ཕ་མ་དང་སྤུ་གྱུའི་འབྲེལ་ལམ་བཟང་གནས་ཆེད་རྒྱུ་དུས་སྤུ་གྱུ་གཏན་སློབ་དུ་འཇུག་མི་དགོས་པ་གཙོ་བཟུང་བྱ་རྒྱུ།

༡༣༡༩ འཇོན་རིམ་བཅུ་པ་མ་ཐོན་གོང་སློབ་སློང་རྒྱན་འབྲོངས་མ་ཐུབ་པར་བར་མཚམས་ལུས་པ་རྣམས་ལ་འཇོན་རིམ་བཅུ་པ་བར་སློབ་གྲུར་བསྐྱར་ལུ་ཀྱིས་སློབ་སློང་མཐའ་འབྲོལ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་སློབ་རྒྱུ།

༡༣༡༩ གཞི་རིམ་གོང་མའི་འཇོན་གྱུ་བཅུ་པ་ཐོན་རྗེས་འབྲེལ་ཡོད་དགོ་གན་གྱི་སྣན་ཐོ་དང་རྒྱ་གས་སློབ་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས། སློབ་སྤྲུག་རང་གི་དོན་གཉེར་དང་རིགས་སློབས་བཅས་ལ་ཞིབ་འཇུག་ནན་ཏན་གྱིས་ཤེས་ཡོན་ཐོག་སྤྲུགས་རེ་ཡོད་དེས་རྣམས་མ་གཏོགས་གཞི་རིམ་གོང་མར་མུ་མཐུད་སློབ་འཇུག་མི་དགོས་པ་གཙོ་འདོན་བྱ་རྒྱུ།

༡༣༡༥ འཇོན་རིམ་བཅུ་པ་ཐོན་པའི་སློབ་སྤྲུག་བྱིངས་རང་རང་གི་འདོད་མོས་དང་འཚམས་པའི་ལས་རིགས་སློང་བརྟེན་ལོ་གཉིས་རིང་བྱེད་ཚོག་པ་དང་། དེ་དག་གི་ནང་འཇོན་རིམ་བཅུ་པ་ཐོན་པ་ཡོངས་རྫོགས་འཇུག་ལ་ལྷགས་བྱ་རྒྱུའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད།།

ཁ ༣   རང་སྐྱོང་གི་ལམ་ནས་སློབ་སྐྱོང་།

༡༩༡༤ གཞི་རིམ་གོང་མར་སྐྱུ་མཐུད་མ་ཚུད་པའི་སློབ་སྐྱུག་ཚམས་ལས་
རིགས་སློབ་སྐྱོང་གྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སམ། དེའི་རྗེས་སུའང་
རང་སྐྱོང་གི་ལམ་ནས་གཞི་རིམ་གོང་མའི་སློབ་སྐྱོང་གྱེད་ཚོག་
པ་དང་།   དེའི་ཆེད་དུ་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ངེས་པར་དུ་
བརྒྱན་དགོས།

ག ༣   དམིགས་བསལ་དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་སློབ་སྐྱུག

༡༩༡༥ དམིགས་བསལ་དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་སློབ་སྐྱུག་ཚམས་གང་ཐུབ་
སྤྱི་ཡོངས་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་ནང་དུ་སློབ་སྐྱུག་གཞན་དང་མཉམ་
སློབ་སྐྱོང་སློད་རྒྱུའི་ཐབས་ཤེས་གྱེད་དགོས་པ་དང་། དེའི་ཆེད་
གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་ཚང་མའི་ནང་དམིགས་བསལ་དགོས་མཁོ་ཅན་
གྱི་སློབ་སྐྱུག་ཚམས་ཀྱི་ཆེད་སློབ་སྐྱོང་གི་མཐུན་རྐྱེན་ཆ་ཚང་
འཛོམས་དགོས་པ་མ་ཟད། སློབ་དགེ་ཚམས་ལའང་ལུས་སེམས་
གཉིས་ཐད་ནས་དམིགས་བསལ་དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་སློབ་སྐྱུག་
ཚམས་ལ་སློབ་སྐྱོང་སློད་རྒྱུ་ལྱི་ཐབས་སྐྱོང་ཚད་ལྡན་ངེས་པར་
དུ་སློད་དགོས།

༡༩༡༦ ལུས་སེམས་ཤེས་ཀྱི་གནས་བབས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྤྱི་ཡོངས་སློབ་གྲྱའི་
ནང་འདུག་གནས་ཐུབ་ཐབས་གཏན་ནས་བྲལ་བའི་དམིགས་བསལ་

དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་སློབ་སྦྱོར་རྒྱུ་ལ་རྒྱུ་ལ་ཉེ་བུ་ལྟར་འདྲུགས་དགོས་
 མཐུན་རྒྱུ་ཆ་ཚང་ཡོད་པའི་སློབ་གྲྭ་རེ་རྒྱུ་ལྟར་འདྲུགས་དགོས་
 པ་དང་། སློབ་གྲྭ་དེ་དག་གི་ནང་དམིགས་བསལ་སྦྱོང་བརྟེན་
 མཐུན་སློབ་ཡོད་པའི་དགོ་ཆ་དང་ལས་བྱེད་ཀྱི་མཐུན་རྒྱུ་
 བརྒྱན་དགོས། རྒྱུ་ལྟར་འདྲུགས་སློབ་གྲྭ་ཁག་དུ་ཡོད་པའི་དམིགས་
 བསལ་དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་སློབ་སྦྱོར་རྒྱུ་ལ་ཉེ་བུ་ལྟར་
 ཚོགས་དང་ནང་མི་མཉམ་དུ་འབྲེལ་ལམ་མ་ཆད་པར་རྒྱུ་ལྟར་
 ཐུབ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུ་བཟོ་དགོས།

བཅུ་བཞི་པ། བར་བཞུགས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུ་

༡༤༡ མིང་བྱུས་གསར་པའི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་དགོ་ཆ་དང་
 ལས་བྱེད་ཀྱི་མཐུན་རྒྱུ་སློབ་དུ་སྦྱོར་བཟོ་མེད་པས། ལོང་
 དུ་སློབ་པའི་མིང་བྱུས་རྒྱུ་ལ་ཆ་ཚང་ལག་བརྟེན་བྱ་རྒྱུ་དུས་
 ཡུན་གང་འཚམས་འགོར་རྒྱུ་གཏོན་མི་ཟ་བས། མིང་བྱུས་འདི་
 གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་ནས་བཟུང་སྦྱོར་དམིགས་མིང་བྱུས་འདི་
 དག་གི་ཐོག་དུ་རིམ་བརྒྱུད་ཐུབ་ཐབས་སུ་ད་ཡོད་ཀྱི་ལམ་སློབ་
 ལ་འཆར་གཞི་དང་ལྡན་པའི་འགྲུར་བ་རིམ་གཏོང་བྱེད་སློབ་
 དང་། མིང་བྱུས་ལག་བརྟེན་བྱེད་སློབ་ཀྱི་ལས་གཞི་རེས་ཅན་
 ཞིག་བརྒྱུག་དགོས།

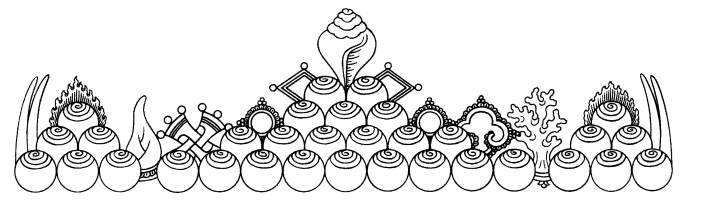
༡༤༡༣ དཔེ་སྟོན་དང་ཉམས་གསོག་སྤྱད་སྲིད་བྱུང་ས་འདི་རྟེན་འཇོག་ལག་
ལེན་བྱ་ཡུལ་སློབ་ཁང་གསར་པ་གཅིག་གཉིས་ཤིག་གང་ལྟར་
འགོ་འཇུག་ས་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ།

༡༤༡༤ འབྲུང་འབྲུར་དགེ་ལེན་གྱི་དམིགས་སློབ་འདེམས་སྐྱུག་དང་། དེ་
དག་གི་ཆེད་གཏོང་ཟབ་གྱི་འོས་སློབ་ལས་གཞི་འགོ་འཇུག་ས།
སློབ་ཚན་དང་། སློབ་དེབ། སློབ་སྟོན་གྱི་ཆ་རྒྱུན་གཞན་བཅས་
གོ་སྐྱོད་བྱེད་པའི་ཚོགས་ཚུང་ཞིག་ཟུར་འཇུག་ས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་གྱི་
ལས་དོན་སྤེལ་ ༢༠༠༥ རང་འགོ་འཇུག་ས་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ།

བཙུན་ལུ་པ།   བསྐྱར་ཞིབ།

༡༤༡༥ སྲིད་བྱུང་ས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་ལས་རིམ་ཉམས་ཚད་ལྡན་དང་ཚུལ་
མཐུན་བྱུང་མིན་དུ་ས་ནས་དུ་ས་སུ་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཆེད་
བསྐྱོལ་མཁུ་པའི་ཚོགས་ཚུང་གིས་བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་དགོས།

༡༤༡༦ སྲིད་བྱུང་ས་འདིའི་དོན་ཚན་ཁག་ལ་དགོས་གལ་ནས་བྱུང་དུ་བསྐྱར་
ཞིབ་ཚོག་པ་ཡིན།   །།

Basic Education Policy for Tibetans in Exile

(English Translation from Tibetan)

CHAPTER I: INTRODUCTION

1. Article 17 (2) of the Charter of Tibetans in Exile, under *Directive Principles* states: “Towards enhancing the imparting of education, an ideal education policy meeting the real basic needs of Tibet shall be formulated.” As no such policy has yet been formulated, it is felt that the time is ripe to review the current situation of education of Tibetans in exile and to resolve upon a basic education policy that is better suited to the current needs of the Tibetans in exile and that may serve as a basis for the education policy of Tibet in future when a self-governing status is attained for the whole of the three *Cholkhas*¹ of Tibet.

CHAPTER II: THE MEANING OF EDUCATION

- 2.1 Education is to be recognised as a human quality that enables understanding of external objects and phenomena, and that leads to the awakening, maturing and completion of the potential of the inner consciousness.
- 2.2 Education is not to be recognised as merely grasping what is heard from others. Instead, it is to be recognised as realisation of what is heard through the power of self-confirmation and actualisation of what is realised through persistent contemplation. It is, thus, a process of learning through hearing from others, self-investigation and persistent contemplation.
- 2.3 Education is to be recognised as a unique inner quality in which the discriminative wisdom and mind-pacifying techniques are conjoined into close partnership.
- 2.4 Education is to be recognised as a key inner technology that transforms social and personal actions into wholesome deeds.

---

¹ The three historical regions of Tibet: U-Tsang, Dotod (Kham) and Domed (Amdo); popularly referred to as: U-Tsang, the Cholkha of Dharma; Dotod, the Cholkha of Man; and Domed, the Cholkha of Horse.

- 2.5 Education is not to be recognised merely as a means of livelihood. Instead it is to be recognised as a means of achieving temporary as well as long-term welfare for the self and others. In particular, it is to be recognised as a vehicle of social welfare and service.
- 2.6 Education is about recognising the undesired suffering and abandoning its cause; and recognising the desired happiness and engaging in practice of its cause. It is, thus, to be recognised as a means towards engaging in desirable actions and avoiding undesirable actions.

CHAPTER III: THE PURPOSE OF EDUCATION

A The Purpose of Education in General

- 3.1 The general purpose of education is to awaken and develop the human qualities of wisdom, loving kindness and compassion; their dependent virtues of right view and conduct; and the art of creativity and innovation.
- 3.2 To refine human perceptions and sensitivities and to initiate independent and valid investigation into phenomenal and ethical spheres, thus enabling the accomplishment of personal, national and universal goals;
- 3.3 To empower people and nation to become self-reliant, i.e. without the need to depend on the assistance and support of others; and to generate patriotic and dedicated persons and other resources for achieving the cherished goals of the society and nation.

B Education for Tibetan People in Particular

- 3.4 A responsibility the Tibetan people have towards the world community is to preserve and promote the unique wealth of Tibetan culture and traditions, which are of great value to the whole of humanity, through all times and circumstances. Another responsibility the Tibetan people have to the world is to promote and widely propagate the noble principle of *Universal Responsibility* as introduced and initiated by His Holiness the XIV Dalai Lama. These responsibilities are to be fulfilled.
- 3.5 The ultimate goal of the Tibetan people is to transform the whole of the three *Cholkhas* of Tibet into a zone of non-violence (*ahimsa*) and peace; to transform Tibetan society into a non-violent society; and to lead other peoples onto the path of

non-violence and compassion. Thus, the Tibetan people must be made capable of correctly and fully understanding the direction, path and means to this goal.

- 3.6 Tibet is situated on the roof of the world and her wealth of natural resources has a close bearing on the well-being of all Asian nations and the world at large. Thus, it is of paramount importance that the Tibetan people should be able to preserve the natural environment of Tibet.
- 3.7 A political goal of the Tibetan people is to instill in all Tibetan races of the three *Cholkhas* the principles of unity, freedom, democracy, rule of law, non-violence, truth and justice. It must be ensured that all Tibetans irrespective of their age properly understand and live by these principles.
- 3.8 The Tibetan system of economy must also be in accordance with the aforesaid fundamental principles. The Tibetan people must therefore avoid: the two widespread extremes of capitalism and socialism; the two livelihood extremes of luxuriance and destitution; and reliance on *wrong means of livelihood*². A system ensuring self-sufficiency and right means of livelihood must therefore be followed.

CHAPTER IV: SOURCES OF LEARNING

A Traditional³ Tibetan Education

- 4.1 The principal sources of the traditional Tibetan education are the traditions of *Yungdrung Bon*⁴ and *Buddhadharma*⁵. Hence, *base, path and result*, and *view, practice and discipline* of the inner science contained in these traditions form the core of Tibetan traditional education.
- 4.2 The four other Tibetan sciences of Language, *Valid Cognition*⁶, Art and Medicine together with their branches, which have been highly influenced by *Bon* and *Dharma*, are also subjects of traditional Tibetan learning.

---

² *Earning living through means not in accordance with ethical and spiritual principles*

³ "Tradition" must not be understood as any custom merely perpetuated for a long time. It instead must be understood as a continuum of wisdom or science: (i) originated from a valid source; (ii) passed down through an unbroken lineage; and (iii) supported by valid reasoning. Additionally, it must be an everlasting source of benefit and happiness independent of changes of time and circumstance.

⁴ *The earliest native religion of Tibet founded by Shenrab Miwo of Shangshung, the western region of ancient Tibet; more popularly called simply 'Bon'*

⁵ The doctrine and teaching of the Buddha Shakyamuni (623 B.C.-544 B.C.)

⁶ *Traditional science of logical reasoning originated from India*

- 4.3 The Tibetan Language, which is the medium of these traditional studies, despite its long period of development has undergone very few changes. It holds great potency to communicate intended meaning. It is a great store-house of many profound sciences and arts difficult to be found in other languages. It is, in fact, the only standard base of all Tibetan studies.

B Modern Education

- 4.4 Modern Education, unlike traditional Tibetan education, does not trace its origin to a religious or ancient cultural source. It, instead, is a system that was begun and developed in recent centuries by human beings through investigation and experimentation, primarily, on external objects and phenomena. It developed further and was spread more widely in the course of time.
- 4.5 Modern Education primarily includes the study of science and technology, mathematics, social sciences, economics, management and planning, and most arts subjects which fall under the category name of "science".

CHAPTER V: THE AIM OF GIVING EDUCATION

- 5.1 Students must be enabled to fully awaken their discriminative faculty of mind to be able to distinguish right from wrong. This would empower them: to be confident to make decision with freedom of thought and action; to be self-reliant in livelihood, i.e. to live without depending on or exploiting others thereby ensuring their freedom of livelihood by right means; to be able to protect the freedom of the individual and community by non-violence thereby ensuring the freedom of security. This constitutes the principle of "*freedom*".
- 5.2 By embracing other beings as more precious than the self and sacrificing the self for the service and welfare of other persons, the noble spirit of altruism is to be generated and established. This constitutes the principle of "*altruism*".
- 5.3 For the sake of future generations, the environment and natural resources must be conserved for the peaceful sustenance of this planet, and people must be empowered to uphold their ancestral cultural heritage. This ability to preserve culture and environment constitutes the principle of "*upholding the heritage*".

- 5.4 In relation to the general well-being of the world and in accordance with the needs of time and place, we must be able to introduce new principles, systems, objects, movements and so forth. This constitutes the principle of “*innovation*”.

Raising citizens to be endowed with these four stated qualities shall be the aim of giving education.

CHAPTER VI: SYSTEM OF EDUCATION

- 6.1 A system of education having traditional Tibetan education as its core and modern education as its essential co-partner shall be implemented.
- 6.2 As nothing is more important than the teacher in the work of imparting education, a teacher-centred education system shall be followed.
- 6.3 However, when teachers actually undertake the work of teaching, the student-centred methodology shall be followed.
- 6.4 In an education system having traditional education as its core, it is appropriate to have the medium in which the traditional learning abides as the medium of instruction for general education. Hence, efforts shall be made to gradually convert the medium of instruction in all Tibetan institutions of learning from the pre-primary level up to the highest research study level, into Tibetan language.
- 6.5 Inherent to traditional as well as modern learning, is the content meaning and the vehicle that conveys it. As proficiency in the vehicle of speech is gained with the study of language and proficiency in content meaning is gained with the study of *Valid Cognition (pramana)*, the Tibetan language and *Valid Cognition* shall be taught with special emphasis at the basic school level.
- 6.6 In order to empower students to investigate and reflect on obscure phenomena and to develop confidence in presenting their findings after investigation before the world's scholars, the process of learning by *hearing* and *thinking* as indicated by *Tibetan Inner Science* shall be widely introduced and promoted.
- 6.7 In order to instill into pupils the principles of wholesome thought and conduct from the pre-primary school level, the quality and role of teachers, formation of school

curriculum, and methodology of teaching shall be framed mainly in accordance with the traditional Tibetan principles and sciences, rather than the modern system.

- 6.8 A standard system of education, in which school and university graduates can freely follow their family occupations or start a new occupation of their choice, shall be introduced. This will help prevent the situation of producing large flocks of unemployed graduates.

CHAPTER VII: THE STRUCTURE OF BASIC EDUCATION

- 7.1 Education is a life-long process to be pursued and practised by persons of all ages. Of the two systems of education: formal and non-formal, primary importance shall be given to the latter.
- 7.2 Nevertheless, since formal education has become important and necessary in the present day, the Administration shall frame a general structure covering all citizens as part of the education policy and issue directives accordingly.
- 7.3 The monastic centres and other institutions of traditional learning shall not come under the purview of the structure framed by the Administration. However, if such institutions and other societies or individuals establish schools for general basic education and desire recognition from the Tibetan Administration in exile, they must conform to the general structure.
- 7.4 The structure of the basic education shall comprise of a four-level school system: (1) three-year pre-primary school; (2) five-year primary school up to the fifth class; (3) three-year middle school up to the eighth class; and (4) four-year secondary school up to the twelfth class. Until a new system suitable for Tibetans is introduced for the three-year pre-primary level, the Montessori system shall be followed.
- 7.5 The pursuit of further secondary school education or vocational studies after graduating from Class X shall be decided by individual choice and prescribed academic requirements. Likewise, after graduating from Class XII, opportunities for the pursuit of vocational studies by choice shall be made available.

CHAPTER VIII: SUBJECTS OF STUDY

A. Tibetan Language

- 8.1 The studies of language and grammar being the basis of, and gateway to, any learning, the Tibetan language, grammar and literature shall be the main subject of study from the pre-primary level to Class XII.

B. Science of Valid Cognition

- 8.2 The ability to penetrate deeply into subjects and into the nature of phenomena through independent investigation and search, without blindly following the word of others, can be developed from the study of *Science of Valid Cognition*. The teaching of this subject up to Class XII with special stress shall therefore be recognised as one of the most important directives.

C. Other Languages & Valid Cognition Sciences

- 8.3 A three-language policy shall be adopted. Besides the primary mother-tongue language, a student should be fully proficient in any one foreign language and acquire a working knowledge of reading and writing in a third language after graduating from Class X. A second language may be chosen from among the four languages of Hindi, Chinese, English and Spanish. Depending on the availability of facilities more choices may be given. However, until such time when the medium of instruction is fully converted to the mother tongue, English will remain by necessity the second language. Hence the above stated choice of the second language cannot be implemented immediately, but such a long-term aim should be established now. The third language will be the language of the region where the school is located. If the regional language is Tibetan or the second language, any other essential language may be chosen in their place.
- 8.4 From the pre-primary level and up to Class III, no other language besides Tibetan shall be taught. Even the teaching of terms in, and songs of, other language should be avoided. The teaching of second and third languages shall be started from Class IV and Class VI respectively.
- 8.5 Suitable introductory studies of: the modern sciences of logical reasoning; experimental methodology; tenets or theories of the social sciences; and the investigative methodologies used in the study of history shall be included within the curriculum of the middle school (Class VI - VIII).

D. Art & Crafts

- 8.6 The study of any sustainable art or craft of a non-violent and environmentally friendly nature shall be made compulsory at both the levels of middle school (Class VI to VIII) and secondary school (Class IX to XII). For this purpose, a variety of traditional art and crafts of Tibetan and Indian origin and, to a lesser extent, certain modern art and crafts - suitable to our situation and qualifying the above characteristics - shall be taught in the schools. Depending on the availability of facilities and the interest of students, the study of a suitable art or craft may be included within the curriculum of the primary school level also. Similarly, for development of special talents and skills in art and crafts, language and other studies, suitable subjects of study may also be included in the curriculum according to the interest and mental disposition of the students
- 8.7 Several vocational schools shall be established for the admission of students who have graduated from Class X and Class XII. Besides the main training courses of Tibetan art and crafts, and various modern art and crafts, the Tibetan language and another additional language shall also be taught in these schools up to an appropriate level.

E. Science & Humanities

- 8.8 The introduction of general science; social sciences; history; sciences of mind; and other subjects of science and arts that are necessary shall be included in the study curriculum of the middle school (Class VI to VIII) for a length of time, and up to a level suitable for this stage.

F. Mathematics

- 8.9 Since study of mathematics is both useful in general life and essential for the study of science, adequate study of modern mathematics and an elementary introduction to traditional Tibetan mathematics shall be included in the school curriculum.

G. Principles of Non-Violence and Democracy

- 8.10 The study of the value, teachings, practices and histories of the principles of non-violence and democracy shall be suitably included within the study curricula of all three levels of school - primary, middle and secondary - in accordance with the degree of understanding of students at those levels.

H. Moral Conduct

- 8.11 Morality is not to be taught as a separate subject. Instead it is of vital importance to closely connect it to the central theme of all educational activities and especially all subjects of study to be taught in the classroom. However, excerpts from religious sources on morality; stories and tales on spiritual themes; traditional writings on social or secular ethics; and biographies of ancient and contemporary great personalities should be included within the content of school textbooks or supplementary reading.

I. Physical Exercise & Sports

- 8.12 Since school students are undergoing both physical and mental growth, it is important to dedicate equal attention and time to their health, hygiene and physical training and to their academic curriculum. Training in various forms of Tibetan traditional physical exercise; physical training of *yoga*; breathing exercises of *pranayama* and so forth should be given. Additionally, natural health treatments such as baths, massage, lotion application and so forth should be introduced from the primary school level. Similarly, manual work and walking being principal modes of physical exercise, a definite period of time should be allotted for them within the regular timetable. For diversion and recreation of students, games and sports shall also be included in the curriculum. Whilst attaching more importance to the traditional Tibetan games and sports, training in contemporary games and sports shall also be given.

J. Subjects of Study for Secondary School

- 8.13 In the common four-year study curriculum, it is necessary for the time being to retain all subjects of study prescribed for Class X and Class XII Examinations of the host country. Even after division of classes into science and other streams, Tibetan language and Science of Valid Cognition must continue to be included in the curriculum as compulsory subjects for all streams and classes of this level.

CHAPTER IX: SYLLABI & DURATION

- 9.1 Curricula and syllabi for all classes up to Class XII shall be prepared in the order and inter-related manner as required by the Basic Education Policy. For that purpose a special committee shall be established to prepare the Common School Curricula and Syllabi.

CHAPTER X: EXAMINATIONS

- 10.1 The present system of evaluation by means of a two or three hour examination shall be discarded. Promotion of students to the next class, up to Class VIII, shall be done, not on the basis of the present system of examination, but rather on the basis of the collective decision of concerned teachers through an overall assessment of student's regular conduct, level of understanding, practical skill and classroom participation. However, for the time being and until further review, the system of written examinations may continue with a 50 percent share of the overall evaluation. A new system of evaluation shall also be introduced to estimate the standard of learning for the classes of the secondary school, with the exception of those who are required to sit Board Examinations of the host country.

CHAPTER XI: TEACHERS

- 11.1 The future of any society rests on the quality of education provided, and the quality of education in turn depends on the quality of the teachers. Thus, teachers being the most important persons in society, great effort shall be made to recruit persons of highest character and learning to the profession. Legal provisions shall be put in place to ensure that due recognition and commensurate benefits are given to teachers.
- 11.2 Within the public service cadres, a separate cadre for persons in educational service shall be created. Rank and honour of this service division shall be superior to those of all other public service divisions.
- 11.3 Teachers should possess the general qualities of knowledge and experience as indicated by the contemporary educational system and inner qualities such as motivation and moral attitude as indicated by the traditional Tibetan sources. New schemes shall be devised and established to cultivate as many qualified teachers as possible on a regular basis.
- 11.4 Teachers must follow a life-long learning career and remain fully committed to the teaching profession. Resources towards the fulfillment of these conditions shall be provided.
- 11.5 All teachers employed at pre-primary to secondary school levels must have successfully undergone teacher training courses. The training should not only be on

contemporary subjects and teaching methodology but also contain instructions on the qualities and characteristics that behoove a teacher and methods of cultivation of pupils as given in the traditional sources. History of traditional Tibetan education shall also be included in the training course.

- 11.6 In order to train teachers in contemporary as well as traditional teaching courses, a scheme for training Tibetan teachers shall be implemented.
- 11.7 Clinical teaching practice for trainees for a definite period of time at any college or other teaching institution shall be recognised as a vital and important part of the training course.
- 11.8 In order to maintain proper scrutiny over the quality of teachers, it shall be made mandatory for both qualified teacher-candidates and currently employed teachers to receive a five-year teaching license from the Tibetan Council of Education. This license must be renewed every five years. During that period, it shall be required for teachers to complete a certain number of in-service training courses enhancing professional development as a pre-requisite for renewal of the teaching license.
- 11.9 Comprehensive rules and regulations governing recruitment, salary and benefits, promotion and transfer, regular and additional duties, code of conduct, welfare and accountability shall be framed.
- 11.10 Teachers being leaders of people and nation building, adequate facilities and an environment conducive to their unobstructed development in freedom of thought, power of intellect and spirit of innovation, must be provided.
- 11.11 Teachers are to be role models in character for students and should be able to instill wholesome qualities into their students. For this reason, policy shall be framed against the recruitment of persons with low moral character as teachers, even if they possess high academic qualifications.
- 11.12 Based on the importance and need of pre-primary learning, a Class XII graduate with requisite training shall be appointed as assistant teacher for each of the pre-primary classes. Priority shall be given to female candidates for the posts of pre-primary teacher and assistant. The pre-primary and primary teachers should possess the minimum qualification of a Bachelor Degree and must have completed a teacher

education course. Their salary and benefits shall be same as those of teachers of the secondary school level.

CHAPTER XII: ADMINISTRATION

- 12.1 All Tibetan schools in exile are required to uniformly implement the policies and directive guidelines on policies as and when framed by the Tibetan Administration in exile with respect to aims and objectives, structure, curriculum, evaluation, teacher and management of education.
- 12.2 The Department of Education, CTA is the highest central administrative authority in the affairs of education of Tibetans in exile. It shall implement the education policies as and when framed by the Central Tibetan Administration either directly, or principally through the medium of autonomous organisations.
- 12.3 It is emphasised that the internal management of schools shall be done principally by the local organisations and that the schools do not depend or rely on the Central Administration or their own central organisations in that matter.
- 12.4 To advise the Tibetan administration in exile on education policy; to monitor implementation of the education policy; to grant recognition and approval to rules and regulations, curriculum, textbook composition and examination system of all Tibetan schools in exile after necessary inspection; to grant recognition to all schools including pre-primary schools after necessary inspection; to issue and renew teaching licenses; and to monitor and oversee educational affairs as a whole, a permanent body '*The Education Council of Tibetans in Exile*' shall be established.
- 12.5 For the construction of plans on teacher education system; school curriculum and text books; teaching methodology; and other teaching resources, committees and task forces of scholars and experts shall be established and appointed as necessary from time to time.
- 12.6 Autonomous and private schools may seek and receive recognition for their schools from the Central Tibetan Administration. The Department of Education shall lay down provisions and frame regulations for granting recognition to such schools.

- 12.7 All schools recognised by the Central Tibetan Administration shall abide by the provisions of structure and mandatory curriculum as framed by this policy. However, the autonomous and private schools may decide independently as to how the details of the policy are implemented.

CHAPTER XIII: RIGHT TO EDUCATION

A. Basic Education

- 13.1 All Tibetan citizens performing citizen's duties shall have the right to basic education up to Class XII free of tuition fee and without any discrimination on the basis of sex, race, religion, place of origin, being rich or poor, being ordained or lay.
- 13.2 No Tibetan parent shall have the power to prevent a child between the ages of 6 and 16 years of age from attending school. In order to maintain good relationship between parents and children, special emphasis shall be laid on children staying with their parents and on not admitting young children to boarding schools.
- 13.3 In order to facilitate the completion of studies up to Class X by all children, opportunity for re-admission to school shall be given to the students who were obliged to leave their schools before finishing Class X.
- 13.4 Only those Class X graduates with promising academic records - to be determined by a thorough assessment of teacher's evaluation report, examination results and interest and intelligence of individual students – shall be admitted to the secondary school education.
- 13.5 The remaining Class X graduates may be allowed to pursue vocational training courses for two years according to their wish. All Class X graduates shall have right to follow these training courses.

B. Education through Self-Learning

- 13.6 Students who have failed admission to the secondary school after Class X can however continue the secondary school studies through self-learning during or after their vocational training. Necessary provisions for such modes of learning shall be made.

C. Students with Special Needs

- 13.7 Best efforts shall be made to educate students with special needs in regular schools together with other students. All schools must therefore make provision for all necessary facilities to meet the needs of such students. Teachers must also be provided with standard in-service training both physically and mentally for education of students with special needs.
- 13.8 One or two special schools with complete facilities shall be separately established for the students who cannot be admitted in regular schools due to serious physical and/or mental disabilities. These schools shall be equipped with teachers and staffs who are fully trained in special education. Provisions shall be made for students in these separately established schools to maintain close contact with their family and community.

CHAPTER XIV: INTERIM PROVISION

- 14.1 It is difficult to immediately accomplish the provision of all teaching and non-teaching personnel as required by the new policy. For this reason, there is no doubt that the complete implementation of the above stated policies will take a considerable period of time. Therefore, to the end of achieving the ultimate aims of these policies in a gradual manner, a definite action plan shall be drawn after adoption of this policy in order to effect organised and gradual changes in the existing system and to implement the new policy.
- 14.2 To serve as model and for gathering experience, one or two new schools shall be opened as soon as possible wherein the provisions of the new education policy shall be fully implemented.
- 14.3 A committee shall be established for the functions of: selection of teacher candidates; conception of training schemes for such candidates; prescription of curricula and text books; and the drawing up of other academic plans. The above work plans (*mentioned in this chapter*) shall be started within the calendar year of 2005.

CHAPTER XV: REVIEW

- 15.1 A committee of scholars and experts, to be appointed by the Department of Education, shall periodically review and reevaluate the plan of action for implementing the policy.
- 15.2 Articles of this policy may be reviewed whenever necessary.

NOTE:

This document has been originally prepared in the Tibetan language using several technical terms and styles of traditional composition. Great effort has been made in this translation to communicate the full and correct content-meaning of the original document. However, in the event of any doubt or difference in interpretation, the Tibetan version of interpretation shall be regarded final.